

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Zuzana Prasličková

Objektivizace výživného u nezletilých dětí

Diplomová práce

Olomouc 2021

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Objektivizace výživného u nezletilých dětí“ vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 26. 3. 2021

Zuzana Prasličková

Ráda bych tímto vyjádřila poděkování zejména JUDr. Lence Westphalové, Ph.D. za vedení mé diplomové práce, a také své rodině a přátelům za podporu během celého studia.

Obsah

Seznam zkratk	6
Úvod	7
1. Vyživovací povinnost	9
1.1 Úvod do problematiky	9
1.2 Pojem výživné	10
1.3 Předmět výživného	11
1.4 Povaha výživného	11
2. Předpoklady vyživovací povinnosti	14
2.1 Rodině právní poměr	14
2.2 Soulad s dobrými mravy	14
2.3 Absence zneužití práva	15
3. Určení výše výživného	17
3.1 Rozsah vyživovací povinnosti	17
3.1.1 Kritéria na straně oprávněného	18
3.1.2 Kritéria na straně povinného	19
3.2 Způsob určení výživného	24
3.3 Další rozhodující faktory pro určení rozsahu výživného	27
4. Objektivizace výživného	33
4.1 Úvod do problematiky	33
4.2 Metoda volného hodnocení soudu	34
4.3 Metody objektivizace výživného	35
3.4.1 Tabulka Ministerstva spravedlnosti ČR	35
3.4.2 Tabulka v Rakousku	37
3.4.3 Tabulka v Německu	38
3.4.4 Tabulka ve Francii	40
3.4.5 Procentní výše výživného z příjmu povinného	40
3.4.6 Stanovení omezujících částek	41

3.4.7.1	Minimální výše výživného	41
3.4.7.2	Maximální výše výživného	43
3.4.7	Podílový způsob	45
3.4.8	Valorizace výživného	45
3.4.9	Náhradní výživné	46
3.4.10	Zálohové výživné	47
4.4	Analýza rozhodovací praxe soudů v otázkách výše výživného	48
5.	Závěr	50
	Seznam použité literatury	53
	Abstrakt	57
	Abstract	57
	Seznam klíčových slov	59
	Key words	59

Seznam zkratk

ČR	Česká republika
MS	Ministerstvo spravedlnosti
LZPS	usnesení č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
OZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ZOR	zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů
OSŘ	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
ZŘS	zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů
TZ	zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ÚS	Ústavní soud České republiky
NS	Nejvyšší soud České republiky

Úvod

Vyživovací povinnost rodičů k nezletilým dětem je jedním z nejčastějších případů, se kterými se v praxi v oblasti rodinného práva můžeme vůbec setkat. Ročně české soudy rozhodují desetitisíce případů o stanovení výživného pro nezletilé děti. Toto je mimo jiné jeden z mnoha důvodů, proč jsem se rozhodla na toto téma zaměřit.

V několika rozsudcích soudů o stanovení vyživovací povinnosti úplně absentuje odůvodnění přiznané výše výživného, přičemž soudy pouze uvedou, že stanovené výživné je přiměřené odůvodněným potřebám nezletilého a možnostem, schopnostem a majetkovým poměrům povinného. Takovéto rozhodnutí bez náležitého odůvodnění může být pak stěžejí přezkoumatelné.

Již za účinnosti předchozí právní úpravy rodinného práva, která byla zakotvena v samostatném zákoně o rodině, odborná veřejnost volala o objektivizaci výživného, a to zejména s ohledem na nedostatek předvídatelnosti a právní jistotu soudních rozhodnutí. V roce 2010 byla tato myšlenka do jisté míry vyslyšena, jelikož Ministerstvo spravedlnosti pod taktovkou bývalé ministryně spravedlnosti JUDr. Daniely Kovářové a dalších expertů připravilo doporučující tabulky pro určení výše výživného. Tyto tabulky jsou dodneška vnímány jako velký krok k objektivizaci výživného v České republice, přičemž existenci těchto tabulek lze k dnešnímu dni s odstupem více jak 10 let vnímat velmi kladně. Kdyby tehdy Ministerstvo spravedlnosti nevypracovalo alespoň doporučující materiál pro stanovení výše výživného, tak by pravděpodobně jednotnost a předvídatelnost soudních rozhodnutí týkající se výživného byla na tom stále stejně mizerně, jako tomu bylo před rokem 2010.

Do dnešního dne však tato snaha o zobektivizování výživného nedosáhla účelu, který byl stanoven na samém počátku. Není nic neobvyklého, že opatrovnické soudy napříč soudní soustavou i v dnešní době nerozhodují jednotně a požadavek předvídatelnosti a právní jistoty soudních rozhodnutí není tak vždy naplněn. Téma objektivizace výživného tak stále zůstává nedořešené, přičemž na poli legislativy můžeme spatřovat nejrůznější pokusy o snahu tento problém řešit. Česká právní úprava výživného nesleduje evropský trend, kdy většina států v Evropě při stanovení výživného používá právě metody pro objektivizaci.

Hlavní výzkumné otázky a cíle mé diplomové práce jsou následující: 1) rozebrání a vyhodnocení předpokladů a dalších hledisek při určování výše výživného u nezletilých dětí, 2) zkoumání jednotlivých metod pro objektivizaci výživného napříč Evropou, 3) vlastní analýza rozhodovací praxe soudů v Moravskoslezském kraji a 4) vyhodnocení optimálního modelu objektivizace výživného pro Českou republiku.

K zodpovězení výše uvedených otázek budu v mé diplomové práci využívat kombinaci výzkumných metod, a to zejména metodu analytickou, deskriptivní a komparativní. Deskriptivní metoda bude využita zejména v první a druhé kapitole, ve kterých se pokusím nastínit obecně institut vyživovací povinnosti rodičů k nezletilým dětem. Metodu analytickou budu používat během výkladu jednotlivých zákonných ustanovení upravující institut vyživovací povinnosti. Komparativní metoda bude využita ve třetí kapitole, kdy budu zkoumat metody objektivizace výživného v zahraničí a srovnávat je s českou právní úpravou.

Moje diplomová práce bude systematicky členěna do čtyř hlavních kapitol, které se budou následně dělit na podkapitoly. První kapitola bude věnována obecně institutu vyživovací povinnosti, konkrétně pak úvodu do problematiky, pojmu, předmětu, obsahu a charakteristice výživného. Druhá kapitola bude zaměřena na jednotlivé předpoklady vyživovací povinnosti, konkrétně pak rodinně právní poměr, stav odkázanosti, soulad s dobrými mravy a absence zákazu zneužití práva. Třetí kapitola se bude zabývat rozsahem vyživovací povinnosti, kde budou rozebrány jednotlivá hlediska důležitá pro určení výše výživného včetně rozsáhlé judikatury. Poslední čtvrtá kapitola bude konečně věnována objektivizaci výživného, kde nejdříve nastíním, jaký je aktuální stav v České republice, dále rozeberu jednotlivé metody objektivizace výživného napříč Evropou, kdy se zejména zaměřím na sousední Německo a Slovensko, a následně se pokusím vyhodnotit rozhodovací praxi soudů v rámci Moravskoslezského kraje.

Cílem mojí diplomové práce bude zhodnocení aktuální české právní úpravy v určování výživného rodičům vůči jejich nezletilým dětem, porovnání se zahraniční úpravou a možné způsoby řešení de lege ferenda s ohledem na hlavní výzkumné otázky.

1. Vyživovací povinnost

1.1 Úvod do problematiky

Institut vyživovací povinnosti je upraven v části druhé OZ, vyživovací povinnost rodičů k dětem pak v ust. § 910 an.¹ Nová právní úprava navazuje na předchozí úpravu vyživovací povinnosti, která byla zakotvena v samostatném zákoně č. 94/1963 Sb., o rodině, konkrétně pak v části třetí hlavě první.²

Jedná se o povinnost hrazení životních nákladů a zabezpečování potřeb mezi subjekty, které jsou navzájem vůči sobě v rodinněprávním vztahu.³ Vyživovací povinnost vzniká mezi příbuznými v přímé linii a je částí závazkového práva rodinného, která spadá do práva osobního stavu. Je to zvláštní soukromoprávní institut zaopatření, který vzniká ex lege,⁴ tedy bez dalšího. Přesto však nic nebrání tomu, aby oprávněný a povinný z vyživovací povinnosti uzavřeli společně dohodu o rozsahu výživného. Jde o případ rodinněprávního zaopatřovacího závazku, a to vedle závazku důchodového upraveného v ust. § 2701 OZ nebo výměnku upraveném v ust. § 2707 OZ, které mohou platit i souběžně s vyživovacím závazkem, jelikož vznikají z jiných právních titulů, tj. ze smluv.⁵

Ústavněprávní základ ochrany rodiny a rodičovství je obsažen v čl. 32 LZPS, konkrétně pak odst. 4 stanoví, že *„péče o děti a jejich výchova je právem rodičů; děti mají právo na rodičovskou výchovu a péči. Práva rodičů mohou být omezena a nezletilé děti mohou být od rodičů odloučeny proti jejich vůli jen rozhodnutím soudu na základě zákona.“*⁶ Na základě tohoto čl. stát poskytuje ochranu dítěti tak, že stanoví nepečujícímu rodiči povinnost platit výživné v rozsahu určeném OZ.⁷

Obsah vyživovacího závazku je tvořen relativními právy a povinnostmi povinného a oprávněného z vyživovací povinnosti. Vyživovací povinnosti povinného odpovídá právo na plnění v podobě výživného, které svědčí oprávněnému jakožto druhé straně závazkového vztahu.⁸

---

¹ aktuální znění: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

² historická verze: zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

³ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Vyživovací povinnost po rekonstrukci. 1. vydání. Praha: Leges, 2014. 29 s.

⁴ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana. In WESTPHALOVÁ, Lenka (ed.) Komentář k Občanskému zákoníku- 2. díl. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 958–978 (§ 910 Občanského zákoníku).

⁵ TELEC, Ivo. KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. Výživné v novém občanském zákoníku. Bulletin advokacie, 2014, roč. 9, č. 3, s. 23.

⁶ usnesení č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práva svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

⁷ nález Ústavního soudu ze dne 26.1.2006, sp. zn. IV. ÚS 257/05

⁸ TELEC. KRÁLÍČKOVÁ. Výživné v novém..., s. 23.

Vyživovací povinnost rodiče k dítěti existuje mimo rámec rodičovské odpovědnosti, která je upravena v ust. § 858 OZ.⁹ I když je rodič zbaven rodičovské odpovědnosti, tak vyživovací povinnost trvá nadále. Pokud rodič soustavně neplní vyživovací povinnost vůči svému dítěti, tak to nemá vliv na trvání a rozsah rodičovské odpovědnosti.¹⁰

Povinnost rodiče poskytovat výživu svému dítěti vzniká narozením dítěte a končí v okamžiku, kdy je dítě schopno samo se živit.¹¹ Obecně tedy dosažením zletilosti dítěte nezaniká vyživovací povinnost, protože dítě častokrát i ve zletilosti studuje a připravuje se tak na své budoucí povolání. Jako důvod zániku musíme zkoumat i soulad s dobrými mravy¹², o kterém je pojednáváno níže.

Osoba, která má povinnost platit výživné se označuje jako povinný a osoba, která přijímá výživné pak jako oprávněný. Účastníci soudního řízení se však dle ZŘS označují nejčastěji jako matka, otec a nezletilé dítě. Účelem výživného je podpořit a zajistit všestranný rozvoj dítěte, a to jak po stránce fyzické, duševní, tak i sociální.¹³ Osoba oprávněná z vyživovací povinnosti je slabší stranou.

Dítě je ve vztahu k rodičům příbuzným v řadě přímé, a to v prvním stupni, přičemž Úmluva o právech dítěte považuje za dítě každou osobu mladší 18 let. Rodiči dítěte jsou matka, která dítě porodila a otec, kterému svědčí jedna ze zákonných domněnek otcovství.¹⁴

1.2 Pojem výživné

Výživné můžeme chápat ve dvojitým pojetí. Výživné v širším slova smyslu je chápáno jako označení souhrnu práv a povinností, přičemž součástí tohoto vztahu je vyživovací povinnost povinného a tomu odpovídající právo na výživné osoby oprávněné. V užším slova smyslu jde o samostatné plnění na základě právního vztahu, tedy dávku výživného. V praxi je však toto rozlišování nadbytečné, jelikož OZ používá pojem výživného jak pro dávku výživného, tak i pro vyživovací povinnost, přičemž z daných okolností je vždy patrné, v jakém významu je výživné použito.¹⁵

OZ explicitně neobsahuje legální definici výživného. Teorie obsahuje několik definic výživného, kdy např. Králíčková výživné definuje jako zabezpečování potřeb mezi subjekty rodinněprávního vztahu, Nová s Těžkou jako zabezpečování a úhrada potřeb mezi osobami

---

⁹ aktuální znění: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰ SVOBODA, Karel. Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekonstrukci soukromého práva. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 107 s.

¹¹ KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 38 s.

¹² ŠMÍD, Ondřej a kol. Výživné. Praha: Leges, 2017. 35 s.

¹³ KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 29 s.

¹⁴ „Tamtéž“. 38 s.

¹⁵ ŠMÍD. Výživné ..., 24-29 s.

v příbuzenském poměru, Radanová se Zuklínovou jako plnění, které někdo je povinen jinému poskytnout za účelem zajištění jeho potřeb, a to buď na základě soudního rozhodnutí nebo dohody rodičů, Sedláček hovoří o výživném jako o prostředcích k živobytí dítěte, Planková chápe výživné jako předmět vyživovací povinnosti, tedy výživné v širším slova smyslu.¹⁶

1.3 Předmět výživného

Předmětem výživného je plnění dávek na výživné. Dávky nezahrnují pouze výživu v pravém slova smyslu,¹⁷ tedy nejenom částky, které jsou určeny k uspokojování pravidelně se opakujících potřeb, ale i uspokojování dalších hmotných potřeb jako je bydlení, stravování, ošacení, hračky dále i uspokojování nehmotných potřeb, např. vzdělávání, koníčky nebo rekreace dítěte, současně musíme vzít v potaz i výdaje, které se vyskytují jednorázově, to jsou např. platby za pobyt na dětském táboře nebo lyžařském výcviku.¹⁸

Pojem výživné musíme chápat v širším slova smyslu jako zajištění živobytí jiného člověka s ohledem na pravidla pro určení rozsahu výživného.¹⁹ Ust. § 1722 OZ stanovuje, že „*plnění, které je předmětem závazku, musí být majetkové povahy.*“²⁰ Majetková povaha neznamená jen peněžité plnění ve formě pravidelné peněžité dávky, ale naopak i plnění nepeněžité.

1.4 Povaha výživného

Významným atributem výživného je jeho elasticita, která spočívá v možnosti zaniklou vyživovací povinností obnovit, pokud budou znovu naplněny předpoklady pro vznik vyživovací povinnosti.²¹ Takovou situací může být, když dítě začne po střední škole pracovat, a následně za rok se rozhodne nastoupit na vysokou školu, přičemž v tomto okamžiku vzniká stav odkázanosti dítěte na výživu rodiče a vyživovací povinnost se obnovuje. Není tomu tak však automaticky, ale musí se zkoumat předpoklady rozhodné pro vyživovací povinnost. Obnovení vyživovací povinnosti je možné pouze u relativního zániku vyživovací povinnosti, tedy ne v případě, kdy zanikne povinnost smrtí povinného či zánikem rodinněprávního vztahu, tedy u absolutního zániku vyživovací povinnosti.²²

---

¹⁶ ŠMÍD. Výživné ..., 24-29 s.

¹⁷ „Tamtéž“

¹⁸ Ministerstvo spravedlnosti. Analýza aktuálních otázek výživného. Justice.cz, 3. květen 2017 [cit. 18. února 2021]. Dostupné na <https://justice.cz/documents/12681/724488/Analýza_Výživného.pdf/93c70207-570a-4e7c-886a-0f7d208cc6fb>.

¹⁹ KRÁLÍČKOVÁ. HRUŠÁKOVÁ. WESTPHALOVÁ. Komentář k Občanskému ..., s. 958–978.

²⁰ aktuální znění: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

²¹ ŠMÍD. Výživné ..., 36 s.

²² „Tamtéž“.

Dle ust. § 613 OZ se výživné nepromlčuje, ale promlčují se jednotlivé opětuující se dávky na výživné.²³ Dle ust. § 629 odst. 1 OZ je obecná délka promlčení lhůty tříletá.²⁴ V souladu s ust. § 640 OZ „bylo-li však právo přiznáno rozhodnutím orgánu veřejné moci, tedy rozhodnutím soudu o stanovení výživného, tak se jednotlivé dávky promlčí za deset let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno.“²⁵ Ust. § 922 OZ stanoví výjimku, kdy lze výživné pro dítě ať už zletilé či nezletilé přiznat i zpětně, a to nejdéle tři roky ode dne zahájení řízení o stanovení výživného.²⁶ Při zpětném určení výše dlužného výživného pro jednotlivá období se musí však soud zabývat možnostmi, schopnostmi a majetkovými poměry povinného v daných časových úsecích a konkrétními odůvodněnými potřebami oprávněného v minulosti a s ohledem na to stanovit odpovídající výši dlužného výživného.²⁷

Práva a povinnosti vyplývající z vyživovací povinnosti jsou nepřevoditelné, osoba je tedy nemůže převést na nikoho jiného. Práva na placení výživného se nelze vzdát, a to ani do budoucna ani do minulosti, pokud zákon výslovně nestanoví něco jiného. Lze se však vzdát již splatných částek výživného,²⁸ a to v podobě odbytného, které je však u vyživovací povinnosti mezi přímými příbuznými vyloučeno. Právo dítěte na výživné je totiž odrazem nezadatelného práva na život a zdraví každého dítěte dle čl. 1,6,10 LZPS.²⁹ Řada ust. OZ upravující vyživovací povinnost je koncipována kogentně s ohledem na chráněný zájem oprávněného z vyživovací povinnosti, aby byly uspokojeny jeho základní životní potřeby.

Výživné nemá spotřební charakter, což mimo jiné znamená, že dítě má nárok v rámci výživného i na tvorbu úspor dle ust. § 917 OZ.³⁰

Dle ust. § 1988 odst. 1 OZ „je zakázáno započtení proti pohledávce na výživné pro nezletilé dítě, které není plně svéprávné.“³¹ K takovému započtení se dle ust. § 1991 OZ nepřihlíží, tedy jde o zdánlivé právní jednání.

Od pojmu vyživovací povinnosti musíme odlišit výkon osobní péče o dítě. Osobní péče o dítě je součástí rodičovské odpovědnosti a nespadá pod pojem vyživovací povinnost. Kdo o dítě osobě pečuje však bude rozhodné při určení výše výživného. Pokud má totiž osoba dítě ve své osobní péči, tak logicky bude mít větší náklady na dítě, jelikož hradí stravu, šacení, aktivity,

---

²³ aktuální znění: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

²⁴ „Tamtéž“

²⁵ „Tamtéž“

²⁶ „Tamtéž“

²⁷ KRÁLÍČKOVÁ, HRUŠÁKOVÁ, WESTPHALOVÁ. Komentář k Občanskému ..., s. 958–978.

²⁸ ŠVESTKA, Jirí. DVOŘÁK, Jan (ed). Komentář k Občanskému zákoníku – Svazek II. Praha: Wolters Kluwer, 2014 (§ 910 Občanského zákoníku).

²⁹ SVOBODA. Rodičovství, osvojení a výživné ..., 107 s.

³⁰ aktuální znění: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³¹ „Tamtéž“

kroužky, vozí jej do školy atd.³² Důvodová zpráva k zákonu o rodině nesprávně uváděla, že osobní péče, kterou dítěti poskytuje pečující rodič, tvoří materiální hodnotu odpovídající příspěvku druhého nepečujícího rodiče, který poskytuje osobní péči v penězích, tedy ve výživném.³³ Výkon osobní péče rodiče není tedy poskytováním výživného, ale při určení výše výživného se k němu přihlíží.

---

³² ŠMÍD. Výživné ..., 24-29 s.

³³ ŠMÍD, Ondřej. Rozsah výživného k nezletilému dítěti a určení jeho výše dnes a od 1.1.2014. *Rekodifikace & praxe* (Wolters Kluwer), 2013, roč. 1, č. 7, s. 7.

2. Předpoklady vyživovací povinnosti

2.1 Rodině právní poměr

Základním pozitivním předpokladem pro existenci vyživovací povinnosti je rodinněprávní poměr. Pro účely mé diplomové práce je to vztah rodiče a nezletilého dítěte. Vyživovací povinnost vychází z příbuzenského vztahu a je projevem zásady rodinné solidarity, která na jedné straně limituje autonomii vůle a omezuje vlastnické právo povinného z vyživovací povinnosti, avšak na druhé straně je tomu tak ve prospěch oprávněného z vyživovací povinnosti, který je slabší stranou.³⁴ Soud si existence vyživovacího vztahu v rámci řízení o výživném posoudí jako otázku předběžnou.³⁵

2.1 Stav odkázanosti

Dalším pozitivním předpokladem je dle ust. § 911 OZ stav odkázanosti oprávněného³⁶, tedy jeho neschopnost se sám živit, přičemž jde o kritérium potřeby. Tento předpoklad je důležitý pro určení okamžiku zániku vyživovací povinnosti. V případě vyživovací povinnosti nezletilých dětí se jejich odkázanost na výživu presumuje ze zákona. Z povahy věci bude stav odkázanosti dítěte na rodiči minimálně do ukončení povinné školní docházky.³⁷ Pokud však dítě bude např. i nadále studovat či nebude schopno si samo obstarat prostředky pro svou výživu vlastní prací, tak nadále předpoklad potřeby trvá.

2.2 Soulad s dobrými mravy

Negativním předpokladem je, zda je poskytnutí výživného v souladu s dobrými mravy. OZ upravuje ve svých základních ustanovení základní principy, na nichž stojí soukromé právo, kdy v ust. § 2 odst. 3 OZ je stanoveno, že „výklad a použití právního předpisu nesmí být v rozporu s dobrými mravy a nesmí vést ke krutosti nebo bezohlednosti urážející obyčejné lidské cítění.“³⁸ ZOR upravoval v ust. § 96 tuto negativní podmínku přímo v části týkající se vyživovací povinnosti, dnes je soulad s dobrými mravy upraven v úvodních ustanovení OZ. Negativní podmínka dobrých mravů se posuzuje ve vztahu na vznik, trvání a zánik vyživovací povinnosti.³⁹

Dobré mravy nejsou právním předpisem definovány, jelikož obsahují morální normy s obecným respektem dodržování.⁴⁰ Jde o neurčitý právní pojem, který Nejvyšší soud definoval

---

³⁴ ŠMÍD. Výživné ..., 23-24 s.

³⁵ ŠMÍD. Rozsah výživného k nezletilému ..., s. 7.

³⁶ aktuální znění: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³⁷ ŠMÍD. Výživné ..., 30-32 s.

³⁸ aktuální znění: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

³⁹ ŠMÍD. Výživné ..., 33-35 s.

⁴⁰ KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 30 s.

ve svém rozhodnutí ze dne 12. 11. 2008, sp. zn. 33 Cdo 1843/2008 jako „*souhrn určitých etických a kulturních obecně závazných a uznávaných zásad, jehož dodržování je mnohdy zajišťováno i právními normami tak, aby každé jednání bylo v souladu s obecnými morálními zásadami demokratické společnosti.*“⁴¹ Obsah dobrých mravů je tak potřeba hledat mimo právní řád v obecném povědomí slušných lidí, které je udržováno morální silou mimo zákonodárství. Posouzení nerozpornosti s dobrými mravy je na volné úvaze daného soudce, kdy musí poměřovat právní princip dobrých mravů s právním principem blaha oprávněné osoby, a to vše v souvislosti s povinností osoby povinné k výživě. Při posouzení dobrých mravů by měl být soudce velmi obezřetný především u vztahu rodiče a nezletilého dítěte.⁴²

Rozpor s dobrými mravy jako důvod nepřiznání výživného zkoumáme u osoby oprávněné z výživného a nikoli u osoby povinné.⁴³ Dle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 2004, sp. zn. Tdo 326/2004 „*konfliktní vztahy mezi rodiči, které jeden z rodičů pociťuje jako újmu na svých rodičovských právech, nelze přičítat k tíži nezletilých dětí a zpochybňovat tak jejich nárok na výživné odkazem na rozpor s dobrými mravy.*“⁴⁴ Pokud by se dítě vůči svému rodiči dopustilo nějakého zavrženíhodného jednání a byla by mu například nařízena ústavní nebo jiná výchova, tak vyživovací povinnost rodiče k tomuto dítěti by zásadně nezanikla, protože musíme přihlídnout k povinnosti rodiče vychovávat své dítě a pečovat o jeho mravní vývoj v souladu s ust. § 884 odst. 1 OZ⁴⁵ a také k tomu, že rodiče by měli být příkladem svým dětem.⁴⁶

2.3 Absence zneužití práva

Při posouzení nároku na vyživovací povinnost musíme zohlednit také, zda nedochází jen ke zjevnému zneužití práva. Ust. § 8 OZ upravuje základní zásadu, a to že „*zjevné zneužití práva nepožívá právní ochrany.*“⁴⁷ Zjevné zneužití ve smyslu evidentní, prokazatelné, pokud tomu tak není, tak k zneužití práva nedošlo.⁴⁸ Zneužití nároku na výživné by mohlo být spatřováno například v požadování výživného po neúměrně dlouhou dobu, přičemž tuto situaci si lze představit na věčném studentovi.⁴⁹ Osobě, která nepřiměřeně dlouhou dobu studuje například po několikáté nebo několikátou střední školu, přestože již je delší dobu zletilou osobou, která je schopná se sama uživit, a současně z jejího jednání je patrné, že nemá zájem

⁴¹ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 11. 2008, sp. zn. 33 Cdo 1843/2008

⁴² KRÁLÍČKOVÁ. HRUŠÁKOVÁ. WESTPHALOVÁ. Komentář k Občanskému ..., s. 958–978.

⁴³ ŠMÍD. Výživné ..., 33–35 s.

⁴⁴ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 2004, sp. zn. Tdo 326/2004

⁴⁵ aktuální znění: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁶ KRÁLÍČKOVÁ. HRUŠÁKOVÁ. WESTPHALOVÁ. Komentář k Občanskému ..., s. 958–978.

⁴⁷ aktuální znění: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁸ TELEC. KRÁLÍČKOVÁ. Výživné v novém..., s. 23.

⁴⁹ KRÁLÍČKOVÁ. HRUŠÁKOVÁ. WESTPHALOVÁ. Komentář k Občanskému ..., s. 958–978.

se vzdělávat a jen zneužívá povinnost rodiče platit výživné. K této problematice se vyjádřil i Ústavní soud, kdy ve svém nálezu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. I. ÚS 2121/14 dospěl k následujícímu závěru: *„U zletilého dítěte lze předpokládat, že bude vyvíjet dostatečné úsilí, aby se uživilo samo. Pokud studuje již druhou střední školu, je při rozhodování o vyživovací povinnosti rodičů nutno pečlivě zvažovat účelnost tohoto studia; přihlédnout je nutno nejen ke kvalitě školy a uplatnění jejích absolventů, ale i k docházce a studijním výsledkům dítěte. Pakliže tak soudy navzdory argumentům rodiče neučiní, je jejich postup v rozporu se zásadami spravedlivého procesu.“*⁵⁰ Tuto situaci si však stěží můžeme představit u nezletilého dítěte.

---

⁵⁰ nálezn Ústavního soudu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. I. ÚS 2121/14

3. Určení výše výživného

3.1 Rozsah vyživovací povinnosti

Rozsah výživného upravuje ust. § 913 OZ, kdy odst. 1 stanoví, že „*pro určení rozsahu výživného jsou rozhodné odůvodněné potřeby oprávněného a jeho majetkové poměry, jakož i schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného.*“ Možnosti jsou chápány jako objektivní kategorie a schopnosti jako subjektivní kategorie. Tzn. možnosti povinného subjektu k výživě se mají zkoumat s ohledem na neomezenou skupinu osob vykazující stejné znaky jako zkoumaný povinný k výživě (např. co do věku, vzdělání) a schopnosti povinného subjektu se musí zkoumat s ohledem na konkrétního povinného (např. zdravotní stav, péče o jinou závislou osobu).⁵¹ Od okamžiku, kdy rodiči vznikne vyživovací povinnost, tak mají povinnost ji plnit v zákonem stanoveném rozsahu.

Při určení výživného soudy přihlíží k široké škále okolností, můžou jimi být: věk dítěte, zdravotní stav a s ním spojené zvýšené náklady (např. ve stravě, dietě), zdravotnické pomůcky (např. koupě brýlí), finanční náročnost kroužků (např. hráč hokeje), další platby za školné, soukromé zdravotnické zařízení apod.⁵² Soud v řízení o určení výživného obligatorně vyslechne oba rodiče.⁵³

K nezletilým dětem mají vyživovací povinnost oba rodiče, přičemž u obou musí soud zjistit a posoudit jejich majetkové poměry a životní úroveň. Pokud by soud posuzoval tyto hlediska jen u jednoho z rodičů, tak by nebyla naplněna základní zásada spravedlivého procesu zakotvená v čl. 36 odst. 1 LZPS.⁵⁴

Dle ust. § 915 odst. 1 OZ mají mít děti zásadně stejnou životní úroveň jako jejich rodiče⁵⁵, přičemž toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte. Stejná životní úroveň ve smyslu stejné kulturní a hmotné úrovně. Neznamená to však vždy stejné množství peněz na osobní spotřebu. S rostoucím příjmem se obvykle zvyšují i náklady na vzdělávání, relaxaci či reprezentaci, dále je nutné zohlednit např. léky, zdravotní pomůcky, sportovní potřeby.⁵⁶ Pokud rodiče dítěte spolu nežijí a každý z nich má rozdílnou životní úroveň, tak dítě má právo podílet se na životní úrovni toho rodiče, jehož je vyšší. V případě, že by dítě žilo s rodičem

---

⁵¹ ŠMÍD. Výživné ..., 37-41 s.

⁵² KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 45 s.

⁵³ PYTELA, David. PINKAVA, Kristýna. Výpočet výživného na zletilé a nezletilé dítě a podání návrhu, Rodinné listy, rok 2019, roč. 3, č. 1, s. 6-14.

⁵⁴ náleží Ústavního soudu ze dne 1.2.2008, sp. zn. II. ÚS 1619/07

⁵⁵ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁶ KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 32-33 s.

s nestandardně vysokými příjmy a druhý rodič by měl naopak nízkou životní úroveň, tím že by byl např. invalidní, tak soud v takovém případě nemusí ani výživné přiznat.⁵⁷ Zákonodárce stanovil posuzování životní úrovně rodičů jako jedno z kritérií při určení výše výživného z toho důvodu, aby se dítěti, které po rozchodu rodičů zůstane u méně majetného rodiče, nesnížila jeho životní úroveň, kterou mělo v době, kdy rodina žila společně v jedné rodinné domácnosti. Dítě má tak nárok na vyšší standard, a ne jenom náklady na obživu. Nemělo by však jít o nevyhovnou zcela stejnou životní úroveň jako má jeho rodič povinný k vyživovací povinnosti.⁵⁸

Soud při určení výživného zohlední nejen potřeby a předměty, které dítě pravidelně potřebuje po celý rok, ale i nepravidelné potřeby vyskytující se za delší období. Účelem výživného není jen hrazení průběžně se vyskytujících potřeb, ale i všech ostatních potřeb, které jsou důležité pro všestranný rozvoj dítěte.⁵⁹ Nepravidelnými potřebami mohou být např. lyžařské potřeby, sportovní vybavení atd.

3.1.1 Kritéria na straně oprávněného

Základním předpokladem je objektivní stav odkázanosti oprávněného na výživu povinného. V praxi to znamená, že oprávněný nemá žádný vlastní příjem nebo má příjem, ale je tak nízký, že nepostačí k úhradě jeho základních osobních potřeb. Dále musíme vzít v potaz odůvodněné a majetkové poměry oprávněného. Majetkové poměry oprávněného předchází úprava dle ZOR nezkoumala a vycházelo se pouze z odůvodněných potřeb oprávněného.⁶⁰ Soudy zkoumají u oprávněného zejména následující faktory: věk, zdravotní stav, vlastní příjem dítěte, navštěvování mateřské školy či základní školy a s tím související aktivita ve škole a školní pomůcky, zájmy a záliby, množství a nákladnost volnočasových aktivit a podíl dítěte na životní úrovni rodiče.⁶¹

S věkem dítěte se zvyšují odůvodněné potřeby dítěte, kdy i Tabulka MS se odvíjí od věku dítěte. Zdravotní stav dítěte mohou zvyšovat oprávněné potřeby pro dítě jako jsou např. léky, lékařské zákroky, rovnátka, brýle, speciální strava, přičemž k prokázání těchto zvýšených nákladů se v rámci soudního řízení dokládají konkrétní názvy léků, doklady o zakoupení atd. V souvislosti s navštěvováním školy jsou rodiče povinni v průběhu celého roku vynakládat

---

⁵⁷ „Tamtéž“. 39 s.

⁵⁸ PYTELA. Výpočet výživného na zletilé ..., s. 6-14.

⁵⁹ KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 45-47 s.

⁶⁰ ROGALEWICZOVÁ, Romana. Metody určování výše výživného pro děti. Acta Iurica Olomucensia, 2016, roč. 11, č. 1, s. 249-263.

⁶¹ Ministerstvo spravedlnosti. Analýza aktuálních otázek výživného. Justice.cz, 3. květen 2017 [cit. 18. února 2021]. Dostupné na <https://justice.cz/documents/12681/724488/Analýza_Výživného.pdf/93c70207-570a-4e7c-886a-0f7d208cc6fb>.

částky ať už na školní potřeby, školné, školní výlety, jízdné atd., přičemž k prokázání účastníci řízení navrhuji obdobné důkazy, jak už jsem uváděla výše. Jelikož má výživné sloužit i k rozvoji nadání či talentu dítěte, tak se do odůvodněných potřeb dítěte zahrnují i koníčky. Pokud je povinný rodič s ohledem na své majetkové poměry schopný na výživném hradit více než jsou odůvodněné potřeby dítěte, tak je možné dítěti tvořit úspory dle ust. § 917 OZ, a to typicky pravidelným posíláním peněžních částek na spořicí účet či stavební spoření.⁶²

Majetkové poměry oprávněného můžou být tak vysoké, že nebude odkázán na výživu jiné osoby, v tomto případě vyživovací povinnost nevznikla. V jiném případě může mít oprávněný subjekt majetek, který mu však nepostačuje k uspokojení jeho odůvodněných potřeb, a proto stav odkázanosti na výživu trvá a s ním i vyživovací povinnost. OZ nezletilému dítěti poskytuje ochranu, když v ust. § 912 OZ stanoví, že *„nezletilé dítě, které není plně svéprávné, má právo na výživné, i když má vlastní majetek, ale zisk z majetku spolu s příjmem z výdělečné činnosti nestačí k jeho výživě.“*⁶³

Odůvodněné potřeby oprávněného jsou u každého jedince odlišné s ohledem např. na věk dítěte či jeho zdravotní stav. Za odůvodněné potřeby lze označit všechny potřeby nutné pro kulturního člověka.⁶⁴ Při stanovení potřeb oprávněného nemůžeme vzít v potaz jen pravidelné potřeby, ale musíme počítat i s nahodilými a jednorázovými potřebami a ze všeho vytvořit komplexní seznam potřeb. Dále musíme přihlížet k tomu, kdo o dítě pečuje, v jaké míře a kdo pečuje o společnou domácnost.⁶⁵

3.1.2 Kritéria na straně povinného

Na straně povinného dle ust. § 913 odst. 1 OZ zkoumáme schopnosti, možnosti a majetkové poměry, přičemž při hodnocení musíme vzít v potaz i další skutečnosti, které jsou stanoveny v ust. § 913 odst. 2 OZ, které říká, že *„při hodnocení schopností, možností a majetkových poměrů povinného je třeba také zkoumat, zda se povinný nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, popřípadě zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika. Dále je třeba přihlídnout k tomu, že povinný o oprávněného osobně pečuje, a k míře, v jaké tak činí; přihlédne se popřípadě i k péči o rodinnou domácnost.“*⁶⁶

---

⁶² PYTELA. Výpočet výživného na zletilé ..., s. 6-14.

⁶³ aktuální znění: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁴ HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRALÍČKOVÁ, Zdeňka. České rodinné právo. 3. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 259 s.

⁶⁵ ŠMÍD. Výživné ..., 37-41 s.

⁶⁶ aktuální znění: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

U povinného soudy zkoumají při určování rozsahu výživného zejména následující faktory: skutečný příjem, možný příjem s ohledem na možnosti oprávněného, náklady na udržení příjmu, hodnota majetku povinného, náklady na bydlení, podmínky pro bydlení povinného a náklady s tím spojené (např. povinný žije sám v bytě 5+1, přestože by mu stačil byt 2+1), další závazky, zda pečuje o společnou domácnost (např. situace, kdy žena nepracuje a obhospodařuje domácnost), zda a v jaké míře o dítě pečuje (např. zda je rodič na rodičovské dovolené nebo, zda má z důvodu péče o dítě zkrácený pracovní úvazek), zda a v jaké míře přispívá na dítě nad rámec běžného výživného (např. stavební spoření, platba koníčků), zda žije s jiným partnerem a jaký má tento partner příjmy, zdravotní stav povinného a náklady s tím spojené, jaké má další vyživovací povinnosti, zda dojíždí do zaměstnání a jaké s tím má spojené finanční náklady (např. náklady na cestu autem do práce), zda nepodstupuje nepřiměřená rizika (např. rizikové investice), zda se bezdůvodně nevzdal majetkového prospěchu (např. osoba se bezdůvodně vzdala dědictví) nebo zaměstnání (např. změnil bezdůvodně finančně výhodnější práci či dal dokonce výpověď bez rozumného důvodu).⁶⁷

Úkolem soudů je zjistit reálné výdělečné možnosti a schopnosti povinného rodiče, přičemž ty jsou ovlivňovány subjektivními okolnostmi jako je např. vzdělání, pracovní zkušenosti, zručnost, pracovní návyky, flexibilita, adaptabilita a objektivními okolnostmi jako je např. pracovní příležitosti v příslušném regionu, vysoká míra nezaměstnanosti. Při určení výživného se však nezohledňují splátky úvěrů, hypoték či leasingu.⁶⁸

Soud by měl zjistit finanční situaci rodiče jako povinného v co nejširším slova smyslu. Tzn., že soud musí nejen zjistit příjem jakého povinný subjekt dosahuje v posuzovaném období, ale musí i zhodnotit celkově majetkové poměry povinného rodiče, tedy je nutno přihlídnout k celkové sumě nemovitého a movitého majetku, který je ve vlastnictví tohoto rodiče a v případě, pokud příjmy rodiče nejsou dostačující k hrazení výživného pro dítě, tak se zpeněží část majetku povinného rodiče za účelem úhrady výživného pro dítě.⁶⁹

Nejčastějším problémem je, že rodič povinný k výživě nedoloží své příjmy nebo doloží jen příjmy minimální, přičemž druhý rodič tvrdí, že tyto příjmy neodpovídají skutečným příjmům a celkově majetkových poměrů povinného rodiče. Soud v rámci vyšetřovací zásady sám zjišťuje majetkovou situaci povinného rodiče, současně ho soud vyzve, aby své příjmy doložil

---

⁶⁷ Ministerstvo spravedlnosti. Analýza aktuálních otázek výživného. Justice.cz, 3. květen 2017 [cit. 18. února 2021]. Dostupné na <https://justice.cz/documents/12681/724488/Analýza_Výživného.pdf/93c70207-570a-4e7c-886a-0f7d208cc6fb>.

⁶⁸ KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 44-45 s.

⁶⁹ náleží Ústavního soudu ze dne 8. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 244/03

a povinný rodič má povinnost poskytnout soudu součinnost. V opačném případě mu hrozí vyměření příjmů dle fikce upravené v ust. § 916 OZ.

V případě, že povinný rodič získává příjem ze závislé činnosti, tak bude povinen předložit soudu výplatní pásky za posledních 6-12 kalendářních měsíců a soud si vyžádá i zprávu od zaměstnavatele. U rodiče podnikatele si vyžádá daňové priznání, peněžní deník, knihu jízd, přehled odpisů atd. Dále si soud obstará výpisy z katastru nemovitostí, evidence motorových vozidel, doklady o vlastnictví hodnotných movitých věcí atd. V případech, kdy příjmy na výplatní pásce nemohou odpovídat skutečné výši příjmů ze závislé činnosti si soud může vyžádat i výpisy z bankovních účtů. Při stanovení vyživovací povinnosti je důležité, zda povinný rodič má i jiné vyživovací povinnosti.⁷⁰ Tuto skutečnost prokáže předložením rodného listu, rozhodnutím o výživném či dohodou o výživném.

Pro případ, že se soudu nepodaří zjistit příjem povinného rodiče nebo pokud rodič nespolupracuje, tak OZ obsahuje v ust. § 916 následující nevyvratitelnou domněnku: *„Neprokáže-li v řízení o vyživovací povinnosti rodiče k dítěti nebo o vyživovací povinnosti jiného předka k nezletilému dítěti, které nenabylo plné svéprávnosti, osoba výživou povinná soudu řádně své příjmy předložením všech listin a dalších podkladů pro zhodnocení majetkových poměrů a neumožní soudu zjistit ani další skutečnosti potřebné pro rozhodnutí zpřístupněním údajů chráněných podle jiného právního předpisu, platí, že průměrný měsíční příjem této osoby činí pětadvacetinásobek částky životního minima jednotlivce podle jiného právního předpisu.“*⁷¹ Životní minimum jednotlivce pro rok 2021 je v souladu se zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu ve výši 3.860,-Kč. Rodiči tak může být vyměřeno měsíční výživné na dítě ve výši 96.500,-Kč.

Dle předchozí právní úpravy byla tato nevyvratitelná domněnka použitelná jen pro osoby, které vykonávaly samostatně výdělečnou činnost. Dnes se však domněnka vztahuje na všechny rodiče bez ohledu na to odkud jejich příjmy plynou.⁷² Smysl tohoto ust. však není stanovení fikce příjmu povinného rodiče vždy, když nelze zjistit příjem povinného, pokud je zejména zřejmé, že vyměřený příjem dle fikce neodpovídá majetkovým poměrům a výdělkům povinného rodiče. Takový závěr by totiž vedl k popření vyšetřovací zásady, kdy soud zjišťuje skutkový stav a má si sám opatřit i jiné než účastníky navržené důkazy. Pokud je povinný drobným podnikatelem, který vykonává podnikatelskou činnost jen jako vedlejší a z účetní evidence je zřejmé, že roční příjmy jsou jen příležitostní v radě desetitisícikorun, tak by

⁷⁰ PYTELA. Výpočet výživného na zletilé ..., s. 6-14.

⁷¹ aktuální znění: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁷² ROGALEWICZOVÁ. Metody určování výše ..., s. 249-263.

vyměření majetkových příjmů povinného dle fikce obsažené v ust. § 916 OZ bylo nepřiměřené.⁷³ V takových případech by se měl soud snažit odhadnout maximální možný příjem povinného rodiče, který je reálný a na základě toho pak určit výši výživného. Bude tedy záležet na věrohodnosti důkazů předložených účastníky řízení, ale i důkazů obstaraných soudem a zda – li povinný rodič zavinil neprokázání svých příjmů.

Kritérium majetkových poměrů povinného bylo do právního řádu včleněno novelou ZOR v roce 1998, kdy toto kritérium musí být vykládáno v souvislosti se jměním povinného. Majetkové poměry zahrnují majetek povinného, výnosy majetku, akcie, movité věci, nemovité věci, případně i výnosy z nich (např. nájem) a pohledávky za třetími osobami.⁷⁴

V rámci kritéria možnosti a schopnosti povinného subjektu musí soud zkoumat i potencialitu příjmu, tedy jaký by byl příjem povinného subjektu, kdyby svých schopností a možností náležitě využíval a dosáhl by tak adekvátního příjmu s ohledem na svou osobu. V důsledku záměrného vyhýbání se získávání náležitých příjmů, vyživovací povinnost nezaniká, ale výše výživného se bude odvíjet od zjištění jakého výdělku by byl povinný subjekt schopen dosáhnout, pokud by se výkonu práce nevyhýbal nebo pokud by se nevzdal dědictví či nečinil jiné riskantní finanční operace.⁷⁵ Výše výživného se tak určuje podle potenciality příjmů povinného subjektu.⁷⁶

Kritérium potenciality příjmů nemá být využíváno mechanicky tak, že by se výše výživného měla odvíjet vždy od toho jaký by příjem rodič potencionálně mohl být, kdyby plně využíval svých možností a schopností, ale musí se prvotně vycházet s odůvodněných potřeb oprávněného a majetkových poměrů povinného.⁷⁷ Tento právní názor konstatoval Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 18. 4. 2018, sp. zn. III. ÚS 2324/17, kdy otec dosahoval nadstandardně vysokých příjmů a v důsledku toho, že se přestěhoval z USA zpět do Česká republiky, se příjmy otce snížily tak, že nebyl schopný nadále hradit výživné v tak astronomických částkách jako doposud hradil.⁷⁸ Otec na výživné platil nadprůměrně vysoké částky a dítěti tak byla zabezpečena nadprůměrná vysoká životní úroveň. V důsledku změn poměrů však již není spravedlivé po otci požadovat, aby stále platil stejnou výši výživného s poukazem na to, že je schopný s ohledem na své plné schopnosti a možnosti dosáhnout příjmu vyššího. Při stanovení výše výživného by tak měla být dodržena rovnováha mezi odůvodněnými potřebami

---

⁷³ SVOBODA, Karel. Výživné dítěte při nedoložení příjmu rodiče, Jurisprudence, rok 2014, roč. 8, č. 4, s. 41-44.

⁷⁴ ŠMÍD. Výživné ..., s. 37-42.

⁷⁵ ŠMÍD. Výživné ..., 40-42 s.

⁷⁶ ŠMÍD. Rozsah výživného k nezletilému ..., s. 7.

⁷⁷ nálezu Ústavního soudu ze dne 18. 4. 2018, sp. zn. III. ÚS 2324/17

⁷⁸ „Tamtéž“

oprávněného a současnými majetkovými příjmy povinného.⁷⁹ Dle stanoviska občanskoprávního a obchodního Kolegia Nejvyššího soudu ze dne 19. 10.2016, sp. zn. Cpjn 204/2012 soudy nevycházejí při určení výše potencionálního příjmu z vyššího příjmu, kterého povinný rodič dosahoval, ale z příjmu, kterého by s ohledem na své skutečné možnosti a schopnosti mohl rozumně na daném trhu práce v daném čase a místě dosahovat.⁸⁰

V dřívějších dobách bylo zjišťování rozhodných faktorů jednodušší, kdy soud požádal zaměstnavatele o výpočet čistého příjmu. Dnes tomu už tak není, a to zejména s ohledem na skutečnost, že příjem uvedený na výplatní pásce častokrát neodpovídá skutečnému příjmu.⁸¹ Řada zaměstnavatelů v dnešní době vyplácí část mzdy neoficiálně či v naturálním plnění. Pokud povinný subjekt pracuje tzv. na černo, tak z oficiálních dosažených příjmů, které mohou být např. ve formě sociálních dávek, pokryje pouze náklady na své živobytí a nezůstanou mu tak už peníze na placení výživného pro dítě. V tomto případě jsou příjmy nedoložitelné a soud musí vycházet ze skutečnosti, že povinný rodič žádné jiné příjmy nemá.⁸² Je pak na druhém rodiči, aby se pokusil soudu prokázat, že povinný rodič pracuje na černo a má tedy jiné příjmy, než uvádí. Takové dokazování však může být velmi problematické. Osobně bych se pokusila poukázat na výpisy z bankovního účtu povinného rodiče, zda se mu zde pravidelně nepřipisují určité peněžité částky, jejichž existenci povinný rodič u soudu rozumně neodůvodnil, popřípadě výsledkem svědků či celkovým hospodařením s financemi apod. Obdobně u výplaty minimální mzdy na bankovní účet zaměstnance a zbylé části tzv. na ruku.

V příjmu není zahrnuto ani služební auto, počítač či jiná výhoda, které jistě sebou nesou majetkový přínos. Někteří zaměstnanci, typicky řidiči nákladního vozidla, nezahrnují do svého příjmu tzv. diety či penzijní připojištění nebo někteří rodiče mají příjmy z nelegální činnosti. Mimo jiné řada osob jsou vedeni na úřadu práce, nepracují a pobírají sociální dávky, případně k tomu pracují neoficiálně.⁸³ V dnešní době je tedy velmi obtížné zjistit skutečný příjem povinné osoby, kdy se účastníci řízení musí snažit prokázat existenci skutečností rozhodných pro stanovení nároku na odpovídající výživné.

Jelikož je však řízení péče soudu o nezletilé ovládáno zásadou vyšetřovací, tak dle ust. § 20 odst. 1 ZŘS je „soud je povinen zjistit všechny skutečnosti důležité pro rozhodnutí a není

---

⁷⁹ LUŽNÁ, Romana. Výživné a zájem na zajištění životní úrovně dítěte, Rodinné listy, rok 2019, roč. 3, č. 2, s. 21-28.

⁸⁰ stanovisko občanskoprávního a obchodního Kolegia Nejvyššího soudu ze dne 19. 10 2016, sp. zn. Cpjn 204/2012

⁸¹ KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 33-34 s.

⁸² ROGALEWICZOVÁ. Metody určování výše ..., s. 249-263.

⁸³ KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 33-34 s.

*přítom omezen na skutečnosti, které uvádějí účastníci.*⁸⁴ Soud je povinen tak ve veřejném zájmu, který je představován zejména zájmem nezletilého dítěte zjistit skutečnosti a opatřit si důkazy rozhodné pro dané případ sám a není vázán jen tvrzenými skutečnostmi a navrhovanými důkazy účastníků řízení, jako je tomu u sporného soudnictví, které je ovládáno zásadou projednací. Zatím jsem se však v judikatuře ani praxi nesetkala s tím, že by soud zjišťoval, zda povinný rodič pracuje např. na černo či nikoliv. Tedy pokud nezletilé dítě nebo jeho pečující rodič nevyvine procesní aktivitu, tak nezletilému dítěti bude na výživu přiznána menší částka, která neodpovídá skutečným majetkovým poměrům povinného rodiče.

3.2 Způsob určení výživného

Obecně se předpokládá, že vyživovací povinnost je plněna dobrovolně ze strany povinného, protože pro rodiče by mělo být samozřejmostí, že hradí svým dětem jejich potřeby úměrnou měrou.⁸⁵

Primárně se vyžaduje dohoda mezi rodiči, a to zejména s ohledem na zachování vzájemných budoucích vztahů v rodině. Není totiž nic neobvyklého, že dochází ke střetům mezi rodiči v rámci řízení o výživném, a které může zapříčinit následně vyhocení vztahů v rodině, které negativně působí na vývoj dítěte.

Mimosoudní dohoda o výživném nevyžaduje obecně písemnou formu, lze ji však doporučit s ohledem na důkazní funkci. Dohoda rodičů uzavřena mimosoudně však není vymahatelná, tzn. pokud povinná osoba výživou nebude plnit vyživovací povinnost k dítěti dobrovolně, tak nelze se splnění domáhat výkonem rozhodnutí či exekucí. Pokud rodiče v rámci řízení o výživném nebo v rámci řízení o rozvodu či v rámci řízení o péči nezletilého dítěte uzavřou dohodu o výživném pro jejich nezletilé děti, tak tato dohoda již vyžaduje písemnou formu a musí být schválena soudem. Soud musí zkoumat, zda dohoda rodičů není v rozporu se zájmy nezletilého dítěte a dobrými mravy, současně zda není pro jednu straně nápadně nevýhodná. Pokud je vše v pořádku, tak soud dohodu rodičů schválí.⁸⁶

Při absenci dohody nebo dohody, kterou soud neschválí, protože není v zájmu dítěte a v souladu s dobrými mravy nebo pokud rodič neplní vyživovací povinnost dobrovolně, tak rozhoduje o výživném soud v řízení péče soudu o nezletilé dle ust. § 466 písm. c) ZŘS.⁸⁷ Během takového soudního řízení je dítě zastoupeno OSPODem. Soud rozhoduje podle stavu, který

---

⁸⁴ aktuální znění: zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

⁸⁵ ŠMÍD. Výživné ..., 37 s.

⁸⁶ KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 40-48 s

⁸⁷ aktuální znění: zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

existuje v okamžiku vydání soudního rozhodnutí.⁸⁸ Tím se má předejít zejména změnám, které nastanou v průběhu řízení. Rozhodnutí soudu o stanovení výživného má deklaratorní povahu.

Výše dávky výživného není pro oba rodiče stejná, ale bude odpovídat s ohledem na individuální schopnosti, možnosti a majetkové poměry každého z rodičů,⁸⁹ tedy na základě předpokladů upravených v ust. § 913 OZ⁹⁰, které určují rozsah vyživovací povinnosti. Dále je třeba přihlídnout k ust. § 914 OZ, které říká, že *„Je-li více osob povinných, které mají vůči oprávněnému stejné postavení, odpovídá rozsah vyživovací povinnosti každé z nich poměru jejich majetkových poměrů, schopností a možností k majetkovým poměrům, schopnostem a možnostem ostatních.“*⁹¹ Někdy se může stát, že soud neuloží povinnost platit výživné ani jednomu z rodičů. Bude tomu tak typicky v případě společné péče o dítě, ale může to být ojediněle i u střídavé péče⁹², neplatí to však absolutně.

Výživné se poskytuje nejen v penězích, ale i v naturálním plnění jako je např. sdílení společné domácnosti. Dle nálezu Ústavního soudu ze dne 17. 10. 2006, sp. zn. IV. ÚS 246/06 *„vyživovací povinnost obou rodičů, jakož i právo nezletilého dítěte na ni a trvá bez ohledu na to, do čí výchovy je nezletilé dítě právně svěřeno. Vychází se z toho, že rodič, do jehož výchovy bylo dítě rozhodnutím svěřeno, poskytuje výživné naturálně. Dojde – li však v situaci, kdy se nezletilé dítě od tohoto rodiče odstěhuje a sdílí společnou domácnost s druhým rodičem, přestává první rodič plnit vyživovací povinnost naturálně a je namístě, aby mu byla stanovena relutárně.“* Výživné může být naplněno i jiným typem bezúplatného zaopatření jako je např. odkazem výživného dle ust. § 1626 OZ nebo peněžitým důchodem při usmrcení osoby povinné výživou, který poskytuje škůdce, který usmrtil výživou povinou osobu dle ust. § 2966 OZ.⁹³

V případě, kdy je určena střídavá péče o nezletilé dítě, tak to neznamená, že ani jednomu z rodičů nebude uložena vyživovací povinnost nebo, že bude uložena jen jednomu z rodičů, přičemž můžou samozřejmě nastat i výjimky. Otcí může být uložena povinnost platit na výživném částku 3.400,-Kč a matce částku 1.100,-Kč, jelikož otec dosahuje měsíčních příjmů 55.000,-Kč a matka dosahuje měsíčních příjmů 17.000,-Kč.⁹⁴ V tomto případě si rodiče nemohou započíst výživné vůči sobě, tedy že otec bude platit matce nezletilého dítěte částku ve výši 2.300,-Kč, a to s ohledem na ust. § 1988 odst. 1 OZ, které stanovuje zákaz zápočtu výživného pro nezletilé dítě. Nejedná se totiž o pohledávku na výživném mezi rodiči navzájem,

⁸⁸ KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 40-42 s

⁸⁹ ŠMÍD. Výživné ..., 53-55 s.

⁹⁰ aktuální znění: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

⁹¹ „Tamtéž“

⁹² KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 52 s.

⁹³ SVOBODA. Rodičovství, osvojení a výživné ..., 109-110 s.

⁹⁴ rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. 3. 2019, sp. zn. 41 P a Nc 55/2019

ale o pohledávku na výživném nezletilého dítěte vůči své matce a vůči svému otci. Neexistují zde dvě strany, které by si dlužily vzájemné plnění stejného druhu, ale dvě strany, které dluží třetí osobě, tj. dítěti. Je nutné si tak uvědomit, že poskytnuté výživné je vlastnictvím dítěte, a ne pečujícího rodiče. Výživné je určeno pro potřeby dítěte a nikoli pro potřeby rodiče. Nejedná se tedy o peněžité plnění, se kterým může pečující rodič volně disponovat podle své vlastní úvahy.⁹⁵

Pokud by si rodiči dávky na výživné vzájemně započítali, tak faktickým neuhrazením výživného by v praxi mělo vznikat dlužné výživné, které se do nabytí zletilosti dítěte má hradit k rukám rodiče, v jehož péči nezletilé dítě je a po nabytí zletilosti dítěte již přímo k rukám dítěte.⁹⁶ Touto problematikou se zabýval i Krajský soud v Brně ve svém rozsudku ze dne 17. 12. 2013, sp. zn. 37 Co 251/2013, kdy v daném případě byla stanovena jednomu z rodičů povinnost platit na výživném částku ve výši 2.000,-Kč a druhému rodiči částka ve výši 2.600,-Kč, přičemž rodiče dítěte si vzájemně výživné každý měsíc započítali a hradili jen rozdíl ve výši 600,-Kč. Krajský soud zde konstatoval, že pokud rodiče si takto výživné započítávali, tak dítě po nabytí zletilosti by mohlo formálně žádat uhrazení dlužné částky na výživné.⁹⁷ Není tedy vyloučeno, že dítě po nabytí zletilosti, může po svých rodičích placení výživného vymáhat exekučně. Zde pak je na rodičích, aby podali návrh na zastavení exekuce a prokázali, že výživné bylo opravdu hrazeno v plné výši.⁹⁸ Z tohoto důvodu lze jistě jen doporučit, aby v případě, kdy výživné pro nezletilé dítě je stanoveno oběma rodičům, tak aby si je rodiče vzájemně hradili v plné výši a nezapočítávali, a to přestože se tento způsob nejeví jako praktický.

Kromě občanskoprávních důsledků může být zakázané započítávání výživného i trestněprávní důsledky, a to spáchání trestného činu zanedbání povinné výživy dle ust. § 196 TZ. Tímto se zabýval Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1219/2012, kdy rodiče uzavřeli dohodu o výchově a výživě nezletilého dítěte, že dítě bude ve střídavé péči 50 na 50 a výživné bude stanoveno oběma rodičům stejně, přičemž tato dohoda byla schválena soudem. Následně si rodiče mezi sebou uzavřeli dohodu o vzájemném zápočtu plnění na výživném pro nezletilé dítě. Nejvyšší soud však stanovil, že sama o sobě tato skutečnost nenaplňuje znaky trestného činu zanedbání povinné výživy, a to zejména s ohledem na absenci škodlivosti jednání. Je třeba posuzovat jaké by důsledky měla taková dohoda o započtení na právem chráněném zájmu, tj. na právu dítěte na poskytování výživného a s tím

---

⁹⁵ TRÁVNÍČEK, Milan. Střídavá péče. Praha: C. H. Beck, 2015, 18-21 s.

⁹⁶ „Tamtéž“. s. 23.

⁹⁷ rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. 12. 2013, sp. zn. 37 Co 251/2013

⁹⁸ TRÁVNÍČEK. Střídavá péče ..., 23 s.

souvisejících dalších právech dítěte vůči rodiči.⁹⁹ S ohledem na tuto skutečnost lze však jistě také doporučit, aby si rodiče posílali celé částky na výživu pro nezletilé dítě a nezapočítávali je.

V případě, kdy jeden z rodičů dítěte je výrazně bohatší než druhý rodič, tak je otázka, zda stanovit výživné jen bohatšímu rodiči a chudšímu nikoliv. K takovému závěru však nemůžeme dojít, jelikož by tím byl porušen princip zákazu zápočtu výživného. K obdobnému závěru dojdeme i v případě, kdy měsíční příjmy obou rodičů dítěte jsou zásadně srovnatelné. Pokud by soud nestanovil výživné ani jednomu u rodičů, protože oba jsou schopni dítě zabezpečit, tak by došlo k porušení principu zákazu zápočtení na výživné pro nezletilé dítě. Pokud nebude stanovena vyživovací povinnost rodičů k dítěti při střídavé péči žádnému z rodičů, tak dojde k znevýhodnění dítěte ve střídavé péči oproti dítěti svěřené do výlučné péče jednoho z rodičů.¹⁰⁰ Pouze pokud by byl jeden z rodičů v takové finanční situaci, že není schopen platit výživné pro nezletilé dítě v žádné výši, tak by soud při střídavé péči neměl stanovit tomuto rodiči povinnost platit výživné.

Způsob, jakým se určuje výše výživného pro nezletilé dítě u střídavé péče, kdy jsou oba rodiče schopni výživné hradit je takový, že se měsíční základ výživného sníží poměrem o částku, po jakou dobu bude dítě pobývat ve střídavé péči u druhého rodiče.¹⁰¹ Tento způsob výpočtu si můžeme ukázat na rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 13. 2. 2014, sp. zn. 58 Co 504/2013, ve kterém bylo zjištěno, že majetkové měsíční příjmy otce byly ve výši 30.000,- Kč, a současně měl otec jednu vyživovací povinnost, majetkové měsíční příjmy matky byly ve výši 16.000,-Kč a měla dvě vyživovací povinnosti. Soud rozhodl o střídavé péči nezletilého dítěte 50 na 50 a stanovil otci povinnost platit výživné ve výši 2.000,-Kč a matce ve výši 900,-Kč.¹⁰²

3.3 Další rozhodující faktory pro určení rozsahu výživného

Doktrína se shodla na tom, že s nástupem dítěte do nové školy lze očekávat určité zvýšení finančních nákladů, a z tohoto důvodu je nutné zvýšit i výši výživného. Krajský soud v Ostravě ve svém rozhodnutí sp. zn. 13 Co 24/2012 došel k závěru, že *„po otci nezletilého lze spravedlivě požadovat, aby se na zvýšených potřebách nezletilého spojených s nástupem do povinné školní docházky podílel zvýšeným výživným, a to i když se příjem otce nezměnil.“*¹⁰³

---

⁹⁹ usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1219/2012

¹⁰⁰ TRÁVNÍČEK. Střídavá péče ..., 18-21 s.

¹⁰¹ „Tamtéž“

¹⁰² rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 2. 2014, sp. zn. 58 Co 504/2013

¹⁰³ usnesení Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 13 Co 24/2012

Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. II. ÚS 2121/14 stanovil, že je však v souvislosti s tím potřeba rozlišit, zda se jedná o nezletilé či zletilé dítě.¹⁰⁴

Soudní praxe se ustálila v tom, že u dítěte útlého věku se vyživovací povinnost rodiče, které o dítě celodenně pečuje, kompenzuje právě touto celodenní péčí. S ohledem na rostoucí věk dítěte pak tato péče o dítě upadá a s tím roste vyživovací povinnost. Obdobně tomu bude i v případech, kdy je dítě svěřeno do péče jednoho rodiče. Rodič, který má dítě v péči musí zajišťovat dohled nad dítětem a celkově jsou jeho výdaje vůči dítěti vyšší než oproti druhému rodiči, který má dítě například jen o víkendu.¹⁰⁵ Z tohoto důvodu se pečujícímu rodiči vyživovací povinnost nestanoví vůbec nebo v menším rozsahu než druhému rodiči.

Problém nastává při zjišťování příjmů podnikajících osob, v těchto případech soud vychází z posledního daňového přiznání, výpisu z účtů, daňových evidencí atd. V tomto případě soudy přihlíží k celkové životní úrovni povinného rodiče. Daňové přiznání je však z hlediska skutečné finanční situace naprosto nevhodný nástroj, jelikož zde nejsou uváděny skutečné náklady a výdaje, ale pouze náklady a výdaje daňově uznatelné.¹⁰⁶ Takže daňové přiznání nevypovídá nic o tom, jaký má subjekt skutečný příjem.

Zpravidla se každý podnikatel snaží, aby jeho daňová povinnost byla co nejnižší a tím pádem i nejnižší základ daně, ze kterého se pak vypočítávají odvody na dani.¹⁰⁷ V případě, že má podnikatel daňovou ztrátu tak je nutné se zaměřit na nezbytné výdaje z hlediska podnikání, aby dosahovaly, zajišťovaly a udržovaly příjem daného subjektu. Konkrétně se musí soud zabývat tím, jaký charakter mají jednotlivé výdaje či náklady na dosažení, zajištění a udržení příjmů, které podnikatel v daňovém přiznání uplatňuje, jelikož nikoli každý výdaj podnikatele, který zákon o daních uznává jako výdaj vynaložený na dosažení, zajištění a udržení příjmů a umožňuje tak podnikateli snížit si o tento výdaj daňový základ, je z hlediska podnikání nezbytný. Nelze však po podnikateli požadovat, aby si takové náklady nezapočítával, a tím nesnižoval daňový základ s ohledem na vyživovací povinnost k dítěti.¹⁰⁸

Dle rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 11. 1994, sp. zn. 7 Co 1336/1994 nelze však čistě vycházet jen z údajů obsažených v daňovém přiznání, ale je nutné přihlídnout i k hodnotě zboží a zásob na prodejně podnikatele, pohledávkám za jinými osobami

---

¹⁰⁴ nálezu Ústavního soudu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. II. ÚS 2121/14

¹⁰⁵ KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 33-37 s.

¹⁰⁶ ROGALEWICZOVÁ. Metody určování výše ..., s. 249-263.

¹⁰⁷ „Tamtéž“

¹⁰⁸ usnesení Krajského soudu v ústní nad Labem ze dne 28. 5. 2003, sp. zn. 10 CO 550/2002

a k nemajetkovým hodnotám v nemovitostech.¹⁰⁹ Může se totiž stát, že údaje v daňovém priznání nebudou korespondovat s tržbami a zásobami na prodejně.

Pokud podnikatelská činnost povinného rodiče však je dlouhodobě ztrátová, tak by si měl posuzovaný rodič zajistit na trhu práce finanční příjem výkonem povoláním, tedy např. závislou činností.¹¹⁰ Zjišťování skutečného příjmu u podnikajících osob pro stanovení výše výživného je tedy mnohem složitější než u osoby, která vykonává závislou činnost na základě pracovněprávního poměru. Obdobě jako u podnikatelů zjišťuje soud příjmy i u pojistných plnění, her, sázek, cenných papírů, vědeckých či jiných uměleckých činností.¹¹¹

Někdy povinné osoby vlastní pouze majetek, nejčastěji nemovitosti, avšak nemají žádný příjem. V tomto případě musí soud zkoumat, zda lze po povinném požadovat, aby část majetku prodal a z výtěžku platil výživné.¹¹² Lze si představit situaci, kdy povinný rodič vlastní 3 byty, přičemž v 1 z nich bydlí a ze zbylých 2 nemá žádné příjmy. Po otci by tedy bylo spravedlivé požadovat, aby je pronajímal a ze získaného nájmu platil výživné nebo, aby je prodal.

Pokud je osoba povinná k výživě ve vazbě či ve výkonu trestu odnětí svobod, tak ji to samo o sobě nezbavuje povinnosti platit výživné, ale vždy je nutno zkoumat z jakého důvodu se osoba do vazby či výkonu trestu dostala. Dle závěru obsaženého v konstantní judikatuře nelze přičítat k tíži dítěte, že se jeho rodič ocitl ve výkonu trestu odnětí svobody nebo ve vazbě, a že to je důvod pro zbavení povinnosti k výživě dítěte.¹¹³ Dle Nálezu Ústavního soudu ze dne 6. 2. 2008 sp. zn. IV. ÚS. 1181/07 pokud jeden z rodičů bude vzat do vazby či následně odsouzen za týrání svého nezletilého dítěte či týrání druhého rodiče a bude mu uložen nepodmíněný výkon trestu odnětí svobody, tak vychází soud při rozhodování o stanovení výše výživného z možností a schopností rodiče jaké měl před vzetím do vazby či uložením trestu. Takovéto jednání se totiž považuje za úmyslné zbavení se možnosti rodiče plnit vyživovací povinnost vůči svému dítěti.¹¹⁴ V souladu s judikaturou ESLP však nelze odsouzenému přikazovat, aby ve věznici pracoval, a tím si zajistil příjem.¹¹⁵

Pokud má dítě ojedinelý příjem např. brigádu během letních prázdnin či získá sociální nebo prospěchové stipendium, tak to nemění nic na vyživovací povinnosti rodiče.¹¹⁶

---

¹⁰⁹ rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 11. 1994, sp. zn. 7 Co 1336/1994

¹¹⁰ usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. 5. 2003, sp. zn. 10 Co 550/2002

¹¹¹ KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 33-37 s.

¹¹² „Tamtéž“

¹¹³ ŠMÍD. Rozsah výživného k nezletilému ..., s. 7.

¹¹⁴ nálezu Ústavního soudu ze dne 6. 2. 2008, sp. zn. IV. ÚS. 1181/07

¹¹⁵ KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 33-37 s.

¹¹⁶ „Tamtéž“. 45-47 s.

V případě, že bude předběžným opatřením stanoven zákaz styku rodiče s dítětem, tak to nemá vliv na vyživovací povinnost rodiče k dítěti. Rodič je nadále povinen platit výživné. V praxi se však často stává, že rodič, který je povinen platit výživné na dítě, tak mu druhý rodič, který má dítě ve své osobní péči, zakáže se s dítětem stýkat a reakcí na to povinný rodič přestane platit výživné. Tato reakce povinného rodiče však není v souladu s právem a oprávněný rodič může podat za nezletilého návrh na výkon rozhodnutí.¹¹⁷

Zdravotní okolnosti na straně nezletilého dítěte, které zvyšují náklady na jeho život, mohou být představovány i skutečností, že dítě je astmatik či trpí obdobným onemocněním, kdy má pacient problém s dýchacími ústrojími. Okresní soud ve Frýdku – Místku ve svém rozsudku ze dne 5. 12. 2019, sp. zn. 71 P a Nc 51/2019 zohlednil při posouzení odůvodněných potřeb dítěte i zvýšené náklady na dítě za pravidelné zakoupení inhalátorů, vitamínů či čističky vzduchu, jakož i cestu za lékařem.¹¹⁸ Zdravotní indispozice je třeba tak posuzovat v širokém rozsahu, kdy může jít i o výdaje v souvislosti s oční vadou, nutností koupě brýlí či koupě rovnátek atd.

Při posuzování příjmu rodiče povinného výživou nelze přihlídnout jen k základu, ale i přesčasům či odměnám. Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 31. 10. 1997, sp. zn. 5 Cz 115/1967 však konstatoval, že s přesčasy souvisí i zvýšené vypětí povinného rodiče v práci, kterým chce zvýšit vlastní životní úroveň i úroveň svému dítěti, a k tomu je nutné také přihlídnout.¹¹⁹ Krajský soud v Ústí nad Labem ve svém rozsudku ze dne 24. 11. 2003, sp. zn. 10 Co 652/2003 se zabýval otázkou spropitného u profese číšníka, tedy zda lze takovou část příjmu zahrnout do příjmu pro účely posouzení výživného. Krajský soud konstatoval, že pouhá domněnka, že při výkonu profese číšník či servírka je obvyklé poskytování spropitného, neobstojí. Neobstojí ani skutečnost, že „oficiální“ mzda je v takové výši, že osoba profese číšník za takovou mzdu objektivně nemůže v daném oboru pracovat.¹²⁰ Existenci a výši spropitného je tak třeba prokázat, aby mohla být zahrnuta do celkové složky příjmu posuzovaného rodiče.

Krajský soud v Hradci Králové se v rozsudku ze dne 13. 2. 2001, sp. zn. 22 Co 554/2000 zabýval nespotřebovaným stravným z hlediska možností a schopností povinného rodiče plnit vyživovací povinnost na dítě. Soud se v daném případě zabýval výkonem povolání přeshraniční řidič kamionu, který dostává od zaměstnavatele částku na stravné po době, kdy je na cestě, tzv.

---

¹¹⁷ „Tamtéž“. 48-49 s.

¹¹⁸ rozsudek Okresního soudu ve Frýdku – Místku ze dne 5. 12. 2019, sp. zn. 71 P a Nc 51/2019

¹¹⁹ nález Ústavního soudu ze dne 31. 10. 1967, sp. zn. 5 Cz 115/1967

¹²⁰ rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 11. 2003, sp. zn. 10 Co 652/2003

diety. Soud došel k závěru, že nespotřebované a ušetřené stravné je pro účely posouzení příjmů také rozhodné, jelikož se jedná o výhodu obdobně jako spropitné.¹²¹ Otázkou diet se zabýval i Okresní soud v Opavě ve svém rozsudku ze dne 20. 4. 2018, sp. zn. 32 P a Nc 4/2018, kde soud automaticky započítal do měsíčního příjmu otce 1/3 diet, přičemž poukázal na skutečnost, že otec nad rámec výživného hradí nezletilé mateřskou školku ve výši 1.500,-Kč měsíčně.¹²² V jiném rozsudku zase Okresní soud v Opavě započítal do měsíčního příjmu otce celou výši diet, a to bez ohledu na skutečnost, zda část spotřeboval či nikoli nebo, zda nad rámec výživného hradí další výdaje pro nezletilé dítě.¹²³

V dnešní době přibývá více sociálních rodin, které dostávají různé sociální dávky. Je tedy nutné zkoumat, zda např. příspěvek na péči, který je poskytován dle ust. § 7 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách¹²⁴ je možné zahrnout do příjmu pečujícího rodiče při stanovení výše výživného na dítě. Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2011, sp. zn. 21 Co 322/2011 došel soud k závěru, že přiměřenou část tohoto příspěvku lze zahrnout do příjmu pečující osoby při zjišťování výše příjmu pečující osoby, jelikož účelem této dávky je zejména úhrada nákladů dítěte, který vynakládá pečující rodič.¹²⁵

Důvod pro zrušení vyživovací povinnosti nebo minimálně pro snížení její výše je situace, kdy se povinný z vyživovací povinnosti dostane po zaplacení výživného pod hranici životního minima.¹²⁶

Pokud povinný rodič změnil dosavadní zaměstnání za méně výhodné, tak soud zkoumá, zda se tak stalo z důležitých důvodů např. zdravotního důvodu, organizační změny či změny bydliště. Pokud tomu tak není, tak soud při určení výše výživného vychází z příjmu rodiče, kterého dosahoval před změnou zaměstnání, přičemž k takovému závěru došel Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 20. 8. 1969, sp. zn. 8 Cz 23/1969.¹²⁷

U nezaměstnané osoby, která je vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání na úřadu práce, je třeba zkoumat i reálné možnosti osoby zajistit si vhodné zaměstnání, a to i pokud by se takové zaměstnání nacházelo ve větší vzdálenosti od místa bydliště. Krajský soud v Ústí nad Labem se zabýval otázkou nezaměstnanosti otce, který byl vyučen jako zedník. Otec byl delší dobu veden na úřadu práce a nebyl schopný si zajistit práci v oboru zedník. Krajský soud jako soud odvolací zde vytkl Okresnímu soudu, že nezkoumal blíže nezaměstnanost v daném

---

¹²¹ rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. 2. 2001, sp. zn. 22 Co 554/2000

¹²² rozsudek Okresního soudu v Opavě ze dne 20. 4. 2018, sp. zn. 32 P a Nc 4/2018

¹²³ rozsudek Okresního soudu v Opavě ze dne 23. 3. 2017, sp. zn. 30 P a Nc 37/2017

¹²⁴ aktuální znění: zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

¹²⁵ rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2011, sp. zn. 21 Co 322/2011

¹²⁶ rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 01. 1996, sp. zn. 14 Co 755/95

¹²⁷ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 1969, sp. zn. 8 Cz 23/1969

regionu, nevyžádal si podklady o volných pracovních místech v rámci okresu, kde má bydliště otec, ale i v okolních okresech, a to jak pro pozici zedník, tak i pro jinou pozici, kterou by otec vzhledem ke svému vzdělání a praxi mohl vykonávat.¹²⁸ Po otci lze tedy spravedlivě požadovat za účelem hrazení vyživovací povinnosti, aby si zajistil práci ve vzdálenějším okresu od svého bydliště a za práci dojížděl, případně si zajistil i ubytování.

Pokud otec nezletilého dítěte ukončí svůj pracovní poměr, protože měl neshody se svým nadřízeným a neobstaral-li si včas jinou práci, a z tohoto důvodu je nyní nezaměstnaný, tak mu soud vyměří výživné dle příjmu, kterého dosahoval, jelikož tímto jednáním se vzdal svého zaměstnání a neopatřil si jiný příjem.¹²⁹

Skutečnost, že povinná osoba z vyživovací povinnosti má záznam v rejstříku trestů, a tím má údajně ztíženou možnost získat si zaměstnání, nemá vliv na posouzení předpokladů rozhodných pro stanovení výživného pro nezletilé dítě.¹³⁰

---

¹²⁸ usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 6. 2003, sp. zn. 10 Co 289/2003

¹²⁹ rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 31. 8. 2005, sp. zn. 10 Co 555/2005

¹³⁰ rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1. 6. 2004, sp. zn. 19 Co 121/2004

4. Objektivizace výživného

4.1 Úvod do problematiky

Při určování výše výživného je na jedné straně jistě žádoucí, aby se zkoumal každý konkrétní případ s ohledem na subjektivní hledisko dítěte a povinného, a to zejména s ohledem na extrémní případy ve smyslu většího počtu vyživovaných dětí, rodičů s nestandardně vysokými příjmy nebo rodiče s výrazně nízkými či žádnými příjmy. Avšak v rámci principu právní jistoty a předvídatelnosti soudních rozhodnutí je nutné rozhodování ve věcech vyživovací povinnosti do jisté míry objektivizovat.

K objektivizaci výživného může sloužit nejrůznější spektrum formalizovaných nástrojů, které se v následujících podkapitolách pokusím rozebrat. Dnešní platná a účinná právní úprava nezná objektivizaci výživného, ale výživné je určováno subjektivně na základě konkrétního případu. Přesto se však český právní řád do jisté míry snaží o určitou objektivizaci výživného.

Důvodová zpráva k OZ k objektivizaci výživného uvádí následující: *„Již značně dlouhou dobu (totiž již od prvých úvah o legislativní změně zákona o rodině po r. 1989) se lze setkat s návrhy na zakotvení tabulek, vzorců nebo klíčů, které by měly zjednodušit rozhodování soudů o výživném. Stejně naléhavé, jako jsou tyto návrhy, jsou i argumenty jejich odpůrců. Vzhledem k současné, dosud ne zcela urovnané ekonomicko-sociální situaci, se značnými rozdíly mezi jednotlivými regiony státu, jakož i mezi městskými a venkovskými oblastmi, bylo by spíše vhodné doporučit soudům, aby ony samy, shledají-li takovou potřebu, se pokusily pro místo, ve kterém působí, takové tabulky, vzorce nebo klíče vytvořit. Lze očekávat, že právě tento přístup by zaručil, že výše výživného by odpovídala místním podmínkám, a to nejen po stránce majetkových poměrů povinného, ale i v rovině odůvodněných potřeb oprávněného.“*¹³¹

Otázka objektivizace výživného je v ČR podrobována neustále diskusi, a to zejména s ohledem na absenci právní jistoty účastníků vyživovacího vztahu. Autoři důvodové zprávy naráží na ekonomické problémy v rámci regionů napříč Českou republikou nebo mezi městem a venkovem, kdy typicky ve větších městech jsou větší možnosti pro pracovní uplatnění než na venkově, a s tím i spojené větší platové ohodnocení, přičemž takové rozdíly můžeme spatřovat i v rámci jednotlivých regionů.

Není žádnou novinkou, že např. Karlovarský kraj je z hlediska průměrných platů na nejnižší pozici v žebříčku, a naopak Praha je na vrchní úrovni. Avšak na druhou stranu musíme počítat i s faktem, že v hlavních městech jsou náklady na živobytí značně vyšší. V dnešní době mnoho rodin utíká z měst na venkov do rodinných domů a za prací dojíždí do města nebo

---

¹³¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

využívá dnes velmi oblíbenou práci z domova. Častokrát tak ekonomicky a sociálně silnější rodiny se stěhují na vesnici a sociálně slabší zůstávají v nájemních bytech ve městě. Na základě těchto jednoduchých úvah můžeme dojít k závěru, že rozlišování příjmů na venkově a ve městě a s tím související možnosti a schopnosti povinné osoby výživou pro stanovení vyživovací povinnosti již dnes postrádá smysl. V rámci regionu bych se klonila k obdobnému závěru, a to právě s ohledem na již zmíněnou skutečnost, že život v hlavních městech s sebou nese nejen vyšší příjmy, ale i zvýšené náklady na živobytí.

K obdobnému závěru jako já dochází i JUDr. Svoboda, který zpochybňuje kladení důrazu na socioekonomickou situaci v České republice jako důvod pro absenci objektivizace výživného, tak jak ho předpokládá Důvodová zpráva k OZ. naopak uvádí, že naše společnost je natolik globalizována co do potřeb a výdajů na ně, že nebrání existenci objektivizace vyživovací povinnosti,¹³² přičemž k obdobným závěrům dochází i mnoho dalších odborníků.

Autoři důvodové zprávy doporučili soudům, aby si vytvořili vlastní tabulky pro objektivizaci výživného. Nejsm si však vědoma, že by si soudy takový nástroj vytvořily. Mělo by být samozřejmostí, že jeden soud rozhoduje v souladu se svými dříve vydanými rozhodnutími v obdobných věcech a obdobně každý konkrétní soudce bude rozhodovat v souladu se svými dříve vyslovenými názory. Mimo výše uvedené soudy nižšího stupně musí rozhodovat v souladu s rozhodnutími soudů vyšších stupňů. Zde však nastává problém, že ve věcech vyživovací povinnosti nelze dle ust. § 30 odst. 1 ZŘS podat dovolání k Nejvyššímu soudu¹³³, kdy je to právě Nejvyšší soud, který obecně v civilních věcech vytváří sjednocující judikaturu pro soudy nižší instance. Jakákoli sjednocující judikatura ve věcech výživného tak absentuje. Sice je možné podat ústavní stížnost k Ústavnímu soudu, ale roční projednání takových stížností je opravdu malé s porovnáním s napadenými stížnostmi na Ústavní soud, tedy je zřejmé, že tudy ta správná cesta nevede.

4.2 Metoda volného hodnocení soudu

Česká právní úprava vyživovací povinnosti je založena na metodě volného hodnocení soudu. OZ převzal pojmy z předchozí právní úpravy jako je přiměřenost výživného odůvodněným potřebám dítěte a majetkovým poměrům, možnostem a schopnostem povinného, jakož i pojem shodné životní úrovně. Jelikož jsou však tyto pojmy velmi vágní, tak je soudci ponechána volná ruka, aby určil s ohledem na konkrétní případy výši výživného.

---

¹³² SVOBODA. Rodičovství, osvojení a výživné ..., 157 s.

¹³³ aktuální znění: zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Soudce však nemá absolutní volnost, musí dodržovat předvídatelnost a právní jistotu svých rozhodnutí, aby rozhodoval v souladu, s již dříve vydanými rozhodnutími.¹³⁴

4.3 Metody objektivizace výživného

Níže se pokusím rozebrat jednotlivé metody, kterými lze výši výživného objektivizovat, jakož i další metody související s touto problematikou. Metody objektivizace výživného poskytují soudům návod, jak mají při stanovení výše výživného postupovat. Dále je třeba poznamenat, že trend v Evropě ohledně vyživovací povinnosti se kloní k objektivizaci, která je založena ať už doporučujícími či závaznými matematickými metodami.¹³⁵

3.4.1 Tabulka Ministerstva spravedlnosti ČR

Autorka odborného článku Metody určování výše výživného pro děti, který je uveřejněn v právním časopise Acta Iurica Olomucensia konstatuje, že obecně největší nevýhodou tabulek je skutečnost, že v nich nelze zohlednit ekonomické a sociální rozdíly v jednotlivých regionech napříč Českou republikou, kdy řešení tohoto problému autorka spatřuje ve vytvoření speciálních tabulek pro jednotlivé regiony.¹³⁶ K vytvoření takových regionálních tabulek mám stejný názor jako autorka zmiňovaného článku, a to takový, že by v tomto případě snaha o určitou objektivizaci výživného postrádala naprostý smysl. Avšak jak už jsme uváděla v mé diplomové práci výše, tak si nemyslím, že ekonomické a sociální rozdíly hrají zde až tak velkou roli, i když se to na první pohled může zdát.

V současné době existuje tabulka z roku 2010 vypracovaná Ministerstvem spravedlnosti ČR, která nese název Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti, jejíž snahou bylo sjednotit výši výživného v rámci vyživovací povinnosti rodiče vůči dítěti.¹³⁷ Tabulka je však pro soudy pouze nezávazným doporučením. Vytvoření tabulky MS představuje narušení dělby moci, kdy moc výkonná doporučuje nezávislým soudům, jak mají rozhodovat.¹³⁸ Objektivizace výživného v jiných zemích je však obvykle prováděna moci soudní, což zajišťuje naplnění nezávislosti jednotlivých mocí ve státě, tak je tomu například i v německých Düsseldorfských tabulkách, které měly být vzorem při vytvoření tabulek MS.

---

¹³⁴ GROCHOVÁ, Martina. Přiměřená výše výživného pro nezletilé dítě v rozhodovací praxi českých opatrovnických soudů. Čas na objektivizaci výživného? Časopis pro právní vědu a praxi, rok 2015, roč. 23, č. 3, s. 258.

¹³⁵ „Tamtéž“

¹³⁶ ROGALEWICZOVÁ. Metody určování výše ..., s. 249-263.

¹³⁷ Ministerstvo spravedlnosti. Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti. Justice.cz, květen 2010 [cit. 18. února 2021]. Dostupné na <<http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5453&d=315516>>.

¹³⁸ TELEČ. KRALÍČKOVÁ. Výživné v novém..., s. 23.

Vytvoření tohoto materiálu bylo důsledkem dosavadní praxe, kdy bylo zjištěno, že ve shodných případech soudy rozhodovaly odlišně. Vydání materiálu předcházelo jednání s Nejvyšším soudem, který byl osloven, aby v dané věci vydal sjednocující stanovisko. To však Nejvyšší soud odmítl s odůvodněním, že vyměřování výživného nelze stanovit objektivně s ohledem na skutkový stav konkrétního případu, a že nejde tak o právní posouzení, ale skutkové hodnocení stavu. Iniciativy se tedy chopilo Ministerstvo spravedlnosti a vydalo předmětnou tabulku.¹³⁹

Tabulka byla vypracována na základě údajů získaných Českým statistickým úřadem a na základě Analýzy vývoje příjmů a výdajů domácností ČR, kterou vypracovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí, přičemž šlo o údaje převážně z roku 2009.¹⁴⁰ Inspirací byla úprava tabulek především v Německu a Rakousku.¹⁴¹

Ministerstvo spravedlnosti počítalo s tím, že po roce používání její tabulky proběhne analýza dat a poznatků shromážděných za toto zkušební období a bude vyhodnocen vliv této objektivizace na aplikační praxi soudů¹⁴², toho se však do dnešního dne nestalo.

Tabulka je rozdělena do pěti kategorií, a to podle věku dítěte (0-5, 6-9, 10-14, 15-17, 18 a více), přičemž výše výživného je stanovena jako rozmezí procentuálního dílu z měsíčního čistého příjmu povinného rodiče. Spodní hranice procentuálního rozmezí využijeme zejména v situacích, kdy má rodič více vyživovacích povinností, tedy více dětí, ke kterým má ex lege vyživovací povinnost. Čistým příjmem se rozumí průměrný příjem zjišťovaný za posledních 6-12 měsíců, který je upravený o odpočty odvodů na zálohy daně z příjmu a odvodů na platby sociálního zabezpečení.¹⁴³

Rozmezí věku dítěte je stanoveno v souvislosti s obdobím života dítěte, ve kterém vznikají vyšší náklady na život dítěte. Když si vezmeme například 2. kategorii (6-9 let), v tomto období dítě nastupuje na základní školu, což s sebou nese zvýšené náklady, které si můžeme představit jako výdaje za školní pomůcky či kroužky.

Úskalí tabulky MS je, že ji lze použít pouze na běžné případy určení výše výživného a nezohledňuje více než tři vyživovací povinnosti téhož rodiče.¹⁴⁴ Tedy pokud má rodič jako

---

¹³⁹ ŠMÍD. Výživné ..., 42-46 s.

¹⁴⁰ Ministerstvo spravedlnosti. Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti. Justice.cz, květen 2010 [cit. 18. února 2021]. Dostupné na <<http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5453&d=315516>>.

¹⁴¹ KONTRADY, Pavel. Pohled soudní praxe na některé otázky týkající se stanovení výše výživného. Bulletin advokacie, 2014, roč. 13, č. 7-8, s. 48.

¹⁴² ŠMÍD. Výživné ..., 42-46 s.

¹⁴³ Ministerstvo spravedlnosti. Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti. Justice.cz, květen 2010 [cit. 18. února 2021]. Dostupné na <<http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5453&d=315516>>.

¹⁴⁴ „Tamtéž“

povinný z vyživovací povinnosti více jak tři děti, ke kterým má takovou povinnost, tak tabulku MS nelze při výpočtu výše výživného použít. Současně tabulka MS nezohledňuje rodiče s nestandardně vysokými příjmy, nestandardně nízkými příjmy nebo nestandardně vysoké náklady na potřeby dítěte, jakož jsou např. výdaje v souvislosti se zdravotními problémy. Procentuální rozmezí je vhodné použít zejména u povinného, u kterého většinu příjmů tvoří příjmy ze závislé činnosti.¹⁴⁵

Tabulka MS poskytla všem osobám určitou míru jistoty, kdy si mohou nejen soudci, advokáti, ale i sami rodiče vypočítat jaká výše výživného může být soudem přiznána. Tabulka MS pomohla uzavírání mimosoudních dohod mezi rodiči, kdy rodiče během jednání o mimosoudní dohody z této tabulky MS vychází a snáze tak dosáhnou dohody.¹⁴⁶ Současně se snížil i počet podaných odvolání.¹⁴⁷

Mé dosavadní zkušenosti ukazují, že větší část soudů v Moravskoslezském kraji k tabulkám MS přihlíží, kdy někteří soudci na ně ve svém rozhodnutí odkážou přímo či nepřímou. V jiných případech soudce na existenci tabulky MS neodkáže, ale rozhodne v rámci jejich mezích, tedy v rozsahu procentuálního rozmezí, tedy mohou usuzovat, že tabulka MS pro stanovení výše výživného se využívá. Ovšem nelze si povšimnout, že v některých případech rozhodují soudy mimo rozmezí tabulky MS bez jakéhokoli racionálního odůvodnění a zde pak nastává nejistota v předvídatelnosti soudních rozhodnutí.

3.4.2 Tabulka v Rakousku

Právní úprava stanovení výše výživného v Rakousku vychází z tabulek, které nejsou zakotveny zákonem, ale vychází z ustálené judikatury. V Rakousku se výše výživného stanovuje z čistého měsíčního příjmu, kdy procentní sazba je stanovena s ohledem na věk dítěte¹⁴⁸, konkrétně pak 16 % u dětí do 6 let, 18 % u dětí ve věku 6-10 let, 20 % u dětí ve věku 10-15 let a 22 % u dětí nad 15 let. Z uvedených procentuálních hodnot je možné odečíst až 3 % za manželku bez vlastního příjmu, 1-2 % za manželku s částečným příjmem, 1 % za každé další dítě do 10 let a 2 % za každé další dítě nad 10 let.¹⁴⁹ Pokud není možné výši příjmu rodiče zjistit, tak se vychází ze sazby obvyklých potřeb dítěte, kterou pro každý rok určuje Zemský soud pro občanskoprávní záležitosti ve Vídni.¹⁵⁰

---

¹⁴⁵ „Tamtéž“

¹⁴⁶ ROGALEWICZOVÁ. Metody určování výše ..., s. 249-263.

¹⁴⁷ KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 45-47 s.

¹⁴⁸ DÁVID, Radovan. Maximální výše výživného aneb výše výživného pro rodiče s nadstandardními příjmy. *Rekodifikace & praxe*, 2016, roč. 4, č. 2, s. 26-27.

¹⁴⁹ GROCHOVÁ. Přiměřená výše výživného ..., s. 258.

¹⁵⁰ DÁVID. Maximální výše výživného ..., s. 26-27.

3.4.3 Tabulka v Německu

V Německu při posuzování výše nároku na výživné existují tzv. Düsseldorfské tabulky, které vytvořila soudní praxe, konkrétně pak senát rodinného soudu Familiengericht, který sídlí v Düsseldorfu¹⁵¹ spolu s dalšími odborníky. Tabulky jsou pouze doporučujícího charakteru, avšak soudci je dodržují.¹⁵² Německé tabulky výživného vypovídají o potřebách dětí v průměrných případech, kdy však vždy musí být umožněno, aby byly dále zohledněny zvláštní okolnosti jednotlivých případů.¹⁵³

Výše výživného je v tabulkách stanovena pomocí pevných částek, a z tohoto důvodu jsou tabulky pravidelně aktualizovány s ohledem na zvyšující se minimální výši výživného upravenou ve vyhlášce o výživném.¹⁵⁴ Tabulky jsou založeny na věku dítěte a příjmu povinného rodiče. Měsíční příjem rodiče je rozdělen do 10 skupin s nejnižším příjmem pod 1.900 EUR, dále vždy v rozmezí určitých příjmů a extrémně vysoké příjmy jsou stanoveny nad 5.501 EUR. Je třeba dodat, že se jedná o čistý příjem, který se posuzuje za poslední 3 roky dle daňového priznání. Nejedná se však o čistý příjem, v jakém smyslu ho chápeme my v České republice, tedy snížený o odvody, ale jedná se o příjem, který zahrnuje nejen příjem ze závislé činnosti, ale i z podnikatelské činnosti, příjem z pronájmu nemovitých i movitých věcí, kapitál atd., přičemž od této částky se odečtou náklady spojené s prací (cestovní náklady), pokud nejdou určit, tak se odečítá z čistého příjmu 5 %, minimálně však částka 50 EUR, maximálně částka 150 EUR, dále hypotéky, přičemž se musí jednat jen o hypotéky nutné (např. na bydlení) atd.¹⁵⁵ Další odpočty a skutečnosti, ke kterým se při stanovení výživného přihlíží jsou stanoveny poznámkami pod čarou k tabulce.

Pokud je dítě ve střídavé péči v poměru 50 na 50, tak se sečtou příjmy obou rodičů, z nichž se odečtou odčitatelné náklady každého z rodičů, a pak se vypočtená výše výživného rozdělí mezi rodiče rovnoměrně.¹⁵⁶ Tabulky současně obsahují poznámky pod čarou, které stanoví, jak postupovat v případě vyživovací povinnosti k více dětem, jelikož tabulky jsou

---

¹⁵¹ GROCHOVÁ. Přiměřená výše výživného ..., s. 258.

¹⁵² Adikia. Düsseldorfské tabulky 2018. adikia.cz, 6.9.2018. Dostupné na <<https://www.adikia.cz/news/dusseldorfske-tabulky-2018/>>.

¹⁵³ BENEŠOVÁ, KADLEC, Eva. HROMADA, Miroslav. Kindergeld v české praxi určování výživného. Soudní rozhledny, 2019, roč. 27, č. 2, s. 41.

¹⁵⁴ Adikia. Düsseldorfské tabulky 2018. adikia.cz, 6.9.2018. Dostupné na <<https://www.adikia.cz/news/dusseldorfske-tabulky-2018/>>.

¹⁵⁵ Oberlandesgericht Düsseldorf. Düsseldorf Tabelle aus dem Jahr 2021. oig-duesseldorf.nrw.de, 1.1.2021. Dostupné na <https://www.oig-duesseldorf.nrw.de/infos/Duesseldorfer_Tabelle/Tabelle-2021/Duesseldorfer-Tabelle-2021.pdf>.

¹⁵⁶ Adikia. Düsseldorfské tabulky 2018. adikia.cz, 6.9.2018. Dostupné na <<https://www.adikia.cz/news/dusseldorfske-tabulky-2018/>>.

určeny pro rodiče s dvěma vyživovacími povinnostmi. Pokud má povinný subjekt méně či více počtů vyživovacích povinností, tak dochází k zařazení do nižší či vyšší skupiny.¹⁵⁷

Poslední sloupec v tabulce obsahuje u každé z 10 skupin kontrolní částku životního minima, která po zaplacení výživného musí každému člověku zůstat na živobytí. Pokud by osobě taková částka nezůstala, tak se výše výživného sníží.¹⁵⁸

Dále je možnost povinného rodiče si snížit výši vyživovací povinnosti o tzv. Kindergeld, což v překladu znamená „dětské peníze“, přičemž je to obdoba toho, čemu my říkáme přídavek na dítě. Jde o peněžitou pomoc sloužící k zajištění základních potřeb rodiny a zajištění existenčního minima dítěte od jeho narození minimálně do 18 roku věku dítěte, případně do 25 roku věku dítěte, pokud dítě studuje a připravuje se tak na budoucí povolání.¹⁵⁹ Povinný rodič si může snížit výši výživného o částku Kindergeldu, která je vyplácena druhému rodiči, konkrétně pak u nezletilého dítěte si může odečíst polovinu výše sociální dávky a u zletilého dítěte celou výši.¹⁶⁰ Na Kindergeld mají nárok všechny rodiny bez ohledu na výši svých příjmů, vždy však o dávku může žádat pouze jeden z rodičů.¹⁶¹

České soudy k této dávce stále přistupují nejednotně, kdy však s ohledem na skutečnost, že Německo je náš bezprostřední soused, tak se v západních okresech naší republiky častokrát s Kindergeldem české soudy setkávají. Je otázka, zda by měly české soudy při stanovení výše výživného tuto částku odečíst, když je posuzovanému rodiči vyplácena, stejně jako tomu je v Německu či se k tomu postavit odlišně. Některé české soudy na Kindergeld hledí jako na další příjem domácnosti, kdy však neodůvodní, jak se její výše promítla při stanovení výše výživného,¹⁶² jiní soudci dávku považují za příjem rodiče, který pracuje v Německu, do jehož péče bylo dítě svěřeno.¹⁶³ Dokonce se lze setkat se závěrem soudu, že povinný rodič si měl o dávku v Německu zažádat a zvýšit si tak o ni svůj příjem.¹⁶⁴ Poměrně často se můžeme setkat se závěrem, že o částku vypláceného Kindergeld nelze stanovované výživné automaticky snížit, ale že je nutné k němu přihlížet jako k příjmu matky, který je určen pro výživu dítěte, a který zajistil otec svým zaměstnáním v Německu.¹⁶⁵ S ohledem na pravidla pro stanovení výše

¹⁵⁷ BENEŠOVÁ. Kindergeld v české praxi ..., s. 41.

¹⁵⁸ Oberlandesgericht Düsseldorf. Düsseldorf Tabelle aus dem Jahr 2021. [olg-duesseldorf.nrw.de](https://www.olg-duesseldorf.nrw.de), 1.1.2021. Dostupné na <https://www.olg-duesseldorf.nrw.de/infos/Duesseldorf_Tabelle/Tabelle-2021/Duesseldorf-Tabelle-2021.pdf>.

¹⁵⁹ BENEŠOVÁ. Kindergeld v české praxi ..., s. 41.

¹⁶⁰ Adikia. Düsseldorfské tabulky 2018. [adikia.cz](https://www.adikia.cz), 6.9.2018. Dostupné na <<https://www.adikia.cz/news/dusseldorfske-tabulky-2018/>>.

¹⁶¹ BENEŠOVÁ. Kindergeld v české praxi ..., s. 41.

¹⁶² rozsudek Okresního soudu v Sokolově ze dne 5. 9. 2018, sp. zn. 14 P 151/2018

¹⁶³ rozsudek Okresního soudu v Domažlicích ze dne 7. 11. 2017, sp. zn. 13 P 213/2016

¹⁶⁴ rozsudek Okresního soudu v Sokolově ze dne 31. 1. 2018, sp. zn. 13 P 204/2008

¹⁶⁵ rozsudek Okresního soudu v Plzeň-město ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 99 P 191/2001

výživného obsažená v OZ není důvod k tomu, aby v případech, kdy české soudy řeší dávku Kindergeld, se tato částka vyplacená pečujícímu rodiči při stanovení výše výživného nezohledňovala a neodčítala u povinného rodiče k výživě.¹⁶⁶

U nás si může rodič, který má dítě v péči snížit základ daně z příjmu o daňovou slevu na dítě, ale povinný rodič k vyživovací povinnosti nemá žádný nárok na výhodu jako je tomu v Německu. Jediná výhoda pro nepečující rodiče v České republice může být spatřována v tom, že pokud pečující rodič pobírá např. příspěvek na péči, tak by se měl tento příspěvek v určité míře promítnout do příjmu pečující osoby při zjišťování výše příjmu pečující osoby pro účely stanovení vyživovací povinnosti pro dítě.¹⁶⁷

3.4.4 Tabulka ve Francii

Složitější tabulku s kombinací dalších metod pro objektivizaci výživného můžeme najít v právní úpravě ve Francii. Způsob určení výživného je zde stanoven na základě procenta z příjmu rodiče sníženého o životní minimum jedince, přičemž procentní sazba se liší v závislosti na skutečnosti ke kolika dětem má povinný rodič vyživovací povinnost a v jakém rozsahu osobně pečuje o dítě. Nevýhodu francouzské tabulky můžeme spatřovat v tom, že nezohledňuje vůbec věk dítěte,¹⁶⁸ přičemž základním atributem pro objektivizaci výživného je právě věk dítěte.

3.4.5 Procentní výše výživného z příjmu povinného

Další variantou je ve výroku rozsudku určit vyživovací povinnost ne pevnou částkou jako je tomu dnes, ale procentní sazbou z měsíčního příjmu. Tímto způsobem by se dalo reagovat na změnu poměrů povinného rodiče,¹⁶⁹ tedy výkyvy v příjmech například v důsledku pracovní neschopnosti či ztráty zaměstnání. Na základě účinné právní úpravy vyživovací povinnosti, pokud chce povinný snížit výši výživného či oprávněný zvýšit výši výživného, tak musí podat návrh k soudu buď na snížení či zvýšení výživného, pokud již tedy bylo v rámci soudního řízení určeno či byla uzavřena dohoda rodičů o stanovení výše výživného. Změny poměrů v dnešní době mohou být právě důvodem pro snížení nebo zvýšení výše výživného.

Jde však o metodu obtížně proveditelnou, protože jednak by nemohlo být výživné placeno měsíčně dopředu, ale měsíčně pozadu, a to na základě výše měsíčního příjmu povinného rodiče a jednak je otázkou, kdo by takovéto výkyvy v příjmech kontroloval.¹⁷⁰ Jaký subjekt by tedy kontroloval, zda rodič skutečně za daný měsíc poslal na výživné pro své nezletilé dítě

¹⁶⁶ BENEŠOVÁ. Kindergeld v české praxi ..., s. 41.

¹⁶⁷ rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 10. 2011, sp. zn. 21 Co 322/2011

¹⁶⁸ ROGALEWICZOVÁ. Metody určování výše ..., s. 249-263.

¹⁶⁹ „Tamtéž“

¹⁷⁰ „Tamtéž“

stanovenou procentní částku z odpovídajícího měsíčního příjmu. Současně by to představovalo určitou administrativní zátěž pro povinné rodiče, jelikož si v praxi zadají v bance trvalý příkaz k posílání stanovené platby výživného.

Tato metoda je však neaplikovatelná v případě, kdy povinný rodič sice vlastní majetek, ale nemá žádný pravidelný příjem.¹⁷¹ Výhodou tohoto způsobu výpočtu by jistě byla okamžitá reakce na změny poměrů, avšak nedokážu si takovýto model v praxi představit a dle mého názoru je téměř neproveditelný.

3.4.6 Stanovení omezujících částek

K objektivizaci výživného může napomoci i stanovení hraničních částek jako limitů, přičemž tím může být částka minimální výše výživného a částka maximální výše výživného. Z ust. § 915 OZ, které hovoří o stejné životní úrovni¹⁷², vyplývá že v ČR neexistuje žádná hranice výživného.

3.4.7.1 Minimální výše výživného

Pokud soud zjistí, že povinný subjekt není schopen zajistit ani vlastní výživu, tak těžko může zajistit výživu svému dítěti. V tomto případě by měl soud návrh na stanovení výživného zamítnout, a pokud bylo řízení zahájeno z úřední moci, tedy bez návrhu, tak řízení zastavit.¹⁷³ Na straně povinného může být objektivním důvodem, který způsobuje, že není schopen sám se živit např. nesvéprávnost, nemajetnost. Soud by se měl pokusit stanovit výživné alespoň v nějaké minimální symbolické výši, česká právní úprava však neupravuje institut minimálního výživného.

Stanovením minimální výše výživného by se zohlednily případy, kdy povinný rodič před soudem argumentuje stavem nemajetnosti a nemožnosti získat příjem nebo, kdy je povinný rodič ve výkonu trestu odnětí svobody. V tomto případě bude vždy soudem stanovena určitá částka, kterou i nemajetný povinný rodič bude muset na výživném platit, a to s ohledem na rodičovskou odpovědnost podílet se na vyživovací povinnosti svého dítěte a nemožnost se takovéto povinnosti zbavit.

Stanovení hranice minimální výše výživného u povinných osob, které tvrdí, že jsou nemajetné, by tak osoby s ohledem na jejich narůstající dluh na výživném mohla motivovat, aby se na zabezpečení svého dítěte alespoň v minimální míře podílely. Obdobně by tomu tak mohlo být v případě, kdy povinný rodič převede svůj majetek na jinou osobu, aby nemusel platit výživné nebo uzavře nové manželství, nevykonává žádnou výdělečnou činnost a nechá

---

¹⁷¹ „Tamtéž“

¹⁷² aktuální znění: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷³ ŠMÍD. Výživné ..., 37-38 s.

se živit svým novým manželem. Životní úroveň povinného rodiče je v těchto případech vysoká, ale pokud vyživovací povinnost ke svému dítěti neplní, tak jsou exekučně nepostižitelní, když nemají žádný majetek. Navíc výživné by mělo být určeno s ohledem na životní úroveň svých rodičů, a to bez ohledu na to, zda vyšší životní úroveň rodiči zajišťují jeho rodiče či jiná třetí osoba.¹⁷⁴ Minimálně určitý motivační charakter při stanovení částky minimálního výživného zde můžeme spatřovat, a to už ani nehovořím o zajištění alespoň nějaké částky na výživu nezletilého dítěte v případě, kdy by povinný rodič jinak nehradil ničeho.

Právní úprava na Slovensku obsahuje minimální výši výživného u vyživovací povinnosti rodiče k dítěti, která je stanovena ve výši 30 % ze životního minima pro dítě.¹⁷⁵ Upravuje jí ust. § 62 odst. 3 zákona č. 36/2005 Z. z., o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, který říká, že „každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciú povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30 % zo sumy životného minima na nezaopatrené neplnoleté dieťa alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona“.¹⁷⁶ Výše životního minima pro dítě je pak stanovena v ust. § 2 písm. c) zákone č. 601/2003 Z. z., o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov, a to ve výši 98,08 EUR/ měsíčně.¹⁷⁷ Minimální výše výživného je tak na Slovensku zaokrouhleně ve výši 770,-Kč.

Institut minimální výše výživného mají zavedeny také například státy Estonska, Lotyšska, v Litvě i v Německu. V Německu je minimální výše výživného spjata s doporučující tabulkou výživného, kdy dle ust. § 1612a BGB je nejnižší příjmová skupina výživného obsažená v tabulce rovná minimální výši výživného.¹⁷⁸

V České republice je už delší dobu voláno po úpravě minimálního výživného, dosud však k takové objektivizaci nedošlo. Cílem stanovení hranice minimálního výživného je mimo jiné donucení povinných rodičů k zodpovědnosti plnit svou vyživovací povinnost.¹⁷⁹

V rozsudku Okresního soudu ze dne 26. 6. 2018, sp. zn. 28 P a Nc 98/2018 schválil soud dohodu rodičů, že se nezletilé dítě odnímá z péče matky a svěřuje se do péče otce, přičemž otec byl zproštěn povinnosti přispívat na výživu nezletilého a matce nebylo stanoveno žádné výživné, a to s ohledem na její nemajetnost. Z důkazů provedených soudem bylo zjištěno, že matka bydlí v pronajatém bytě o velikosti 3+1, přičemž náklady na bydlení dosahují částky

¹⁷⁴ ROGALEWICZOVÁ. Metody určování výše ..., s. 249-263.

¹⁷⁵ ŠMÍD. Výživné ..., 233-240 s.

¹⁷⁶ aktuálne znenie: zákon č. 36/2005 Z. z., o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov

¹⁷⁷ zákone č. 601/2003 Z. z., o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov

¹⁷⁸ BENEŠOVÁ. Kindergeld v české praxi ..., s. 41.

¹⁷⁹ GROCHOVÁ. Přiměřená výše výživného ..., s. 258.

7.500,-Kč měsíčně, žije zde sama, nevede s nikým společnou domácnost a nemá další vyživované děti. Měsíční příjem matky byl pouze ze sociálních dávek jako je příspěvek na bydlení, doplatek na bydlení, příspěvek na živobytí a sociální stravenky, v celkové částce ve výši 11.040,-Kč.¹⁸⁰ V tomto případě soud dohodu rodičů schválil, kdy konstatoval, že schválení nic nebrání, s čímž bych úplně nesouhlasila, dle mého názoru v tomto případě nebyla dohoda v souladu se zájmem dítěte a dobrými mravy. Soud ke skutečnosti, že matce nebyla stanovena povinnost přispívat na výživu nezletilého uvedl, že „s ohledem na její příjmy, které jí plynou ze sociálních dávek, je zřejmé, že není v jejich možnostech výživné pro nezletilého, byť i v symbolické výši hradit.“¹⁸¹

Kdyby byl v českém právním řádě zakotven institut minimálního výživného, tak by se matka nemohla ohánět, že s ohledem na její nemajetnost a nezaměstnanost nemůže platit výživné vůbec a soud by ji uložil platit na výživu např. částku 1.000,-Kč, jinak by dohodu rodičů o výživném neschválil. V daném případě je možné uvažovat o tom, že matka nebude usilovat o získání zaměstnání, i když má na dávkách tolik peněz a nemusí na výživu nezletilého platit ničeho. Pak je i otázkou, zda by se matka nemohla přestěhovat do menšího bytu, kde by nájemné bylo nižší, a to s ohledem na skutečnost, že bydlí sama v bytě 3+1. V daném případě mi však nájemné za takový byt nepřijde tak vysoké na obec Opava. Ze zmiňovaného rozsudku však nevyplývá, jak dlouho je matka nezaměstnaná a z jakého důvodu se do této situace dostala, takže nemohu přesně určit, zda se vyživovací povinnosti vyhýbá či nikoli. Dalo by se však o tom s ohledem na okolnosti uvažovat. Tento případ ukazuje, proč by bylo vhodné zavést institut minimálního výživného i do našeho právního řádu, a to právě s ohledem na motivaci povinných rodičů si najít práci a nevyhýbat se vyživovací povinnosti.

3.4.7.2 Maximální výše výživného

Naopak hranice maximálního výživného je vhodná spíše pro právní úpravu, která chápe výživné ve smyslu prostředku k zajištění odůvodněných potřeb dítěte. Například právní úprava v Německu či Rakousku obsahuje maximální výši výživného. Rakouské tabulky určují výši výživného procentem z čistého příjmu rodiče, kdy procentní sazba je závislá na věku dítěte, tedy obdobně jako v našich tabulkách. Avšak navíc obsahují, jakou výši výživného by průměrné dítě v dané věkové skupině mělo mít a jaké nejvyšší výživné může soud přiznat. Maximální výživné je stanoveno na dvojnásobek průměrného výživného dle tabulky a u starších dětí až dvouapůlnásobek takového výživného.¹⁸² Rakouské soudy označují tuto hranici

¹⁸⁰ rozsudek Okresního soudu v Opavě ze dne 26. 6. 2018, sp. zn. 28 P a Nc 98/2018

¹⁸¹ „Tamtéž“

¹⁸² ROGALEWICZOVÁ. Metody určování výše ..., s. 249-263.

maximálního výživného jako tzv. luxusní hranici, kdy nad tuto hranici by dle Zemského soudu nebylo výživné pro dítě již výchovné.¹⁸³

Zavedení maximální hranice má zejména výchovný charakter. Pokud je dítěti poskytováno více prostředků, než je schopno spotřebovat, tak to vede k tomu, že dítě vyrůstá pocitem, že může mít vše bez toho, aniž by měl potřebu něco dělat. Současně mnohokrát povinný rodič namítá, že je tímto nepřímo poskytováno výživné i druhému rodiči, který osobně pečuje o nezletilé dítě.¹⁸⁴

Česká úprava vyživovací povinnosti je postavena na tom, že dítě má právo podílet se na životní úrovni rodičů a v souvislosti s tím má být stanovena odůvodněná výše výživného. Z tohoto pohledu bychom mohli říct, že dítě má nárok na výživné v takovém rozsahu, aby mu byla zajištěna stejná životní úroveň, jakou má jeho rodič. Avšak Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15, který rozeberu v dalším odstavci naráží v určitém směru na odůvodněnou potřebnost stanovení maximální výše výživného, a to právě z důvodu výchovy dítěte.¹⁸⁵

Se stanovením maximální výše výživného souvisí i problematika rodičů s nadstandardně vysokými příjmy a s tím související tvorba úspor, kterou upravuje ust. § 917 OZ, které říká, že *„pokud rozhoduje soud o vyživovací povinnosti rodiče k dítěti, tak lze za odůvodněné potřeby dítěte považovat i tvorbu úspor.“*¹⁸⁶ Touto problematikou se zabýval Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15, kde byla otci stanovena povinnost platit výživné po dobu po rozvodu ve výši 100.000,-, přičemž 70.000,- z této částky byla na tvorbu úspor pro nezletilé dítě. V této věci podal stěžovatel ústavní stížnost, z důvodu porušení čl. 32 odst. 4 LZPS, ze kterého vyplývá, že péče o děti a jejich výchova je právem rodičů, a současně že rozhodnutí obecného soudu překračuje smysl a účel ust. o vyživovací povinnosti.

Ústavní soud stížnosti vyhověl a napadené rozhodnutí zrušil, a to s následujícím odůvodněním: *„Je právem rodičů rozhodnout, s kolika penězi má jejich dítě v tom, které věku samo hospodařit. A ještě spíše je jejich právem rozhodnout, zda mu při „vstupu do života“ pomohou tím, že mu předají část svého majetku. Již ze samotného slovního spojení „rodičovská odpovědnost“ vyplývá, že jsou to právě rodiče a nikoli stát, kdo je odpovědný za výchovu dítěte. A naučit dítě hodnotě peněz a vštípit mu, že nic není zadarmo a „bez práce nejsou koláče“, je bezesporu významnou částí výchovy. Rodiče, jejichž vyživovací povinnost byla upravena*

¹⁸³ DÁVID. Maximální výše výživného ..., s. 26-27.

¹⁸⁴ ROGALEWICZOVÁ. Metody určování výše ..., s. 249-263.

¹⁸⁵ nálezu Ústavního soudu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15

¹⁸⁶ aktuální znění: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

*soudem, nemohou být této významné části výchovy státem zbavováni.*¹⁸⁷ Dále Ústavní soud konstatoval, že není povinností rodičů v průběhu trvání vyživovací povinnosti snažit se své děti v maximální možné míře finančně zajistit i pro další část života, a to ani pokud by byli takového zajištění s ohledem na jejich finanční možnosti schopni. Ústavní soud také uvedl, že *„zajištění příliš velké jistoty dítěti může vést ve skutečnosti k deformaci základních životních potřeb.“*¹⁸⁸ Soudy při stanovení výše výživného tak musí hledět i na racionální a mravní hledisko pro dítě a ne mu garantovat bezpracný příjem.¹⁸⁹ A v neposlední řadě konstatoval, že *„ponechá na judikatuře obecných soudů jakou částku lze považovat, s ohledem na motivaci dítěte k získání odpovědnosti za svůj vlastní život či nabytí pracovních návyků, za přiměřenou k výživě a spoření.“*¹⁹⁰ Tímto Ústavní soud do jisté míry naráží na odůvodněnost stanovení určité maximální hranice výživného u osob s nadstandardně vysokými příjmy. Je nutné však také vzít v potaz, že česká právní úprava výživného není postavena na modelu spotřebního charakteru výživného, jelikož zákonem o rodině v roce 1998 byly zavedeny pojmy jako stejná životní úroveň a úspory pro děti. Účelem výživného není spotřební charakter, ale zajištění shodné životní úrovně dítěte a jeho rodiče, včetně tvorby úspor.¹⁹¹ Z tohoto pohledu se pak institut maximální výše výživného nekoresponduje s právní úpravou.

3.4.7 Podílový způsob

Dříve se u nás pro účely stanovení výše výživného používalo Gerlichovo pravidlo, podle kterého se příjem povinného rozdělil na tolik dílů, aby tři díly připadly povinnému a jeden díl každému z oprávněných z vyživovací povinnosti. Příjem povinného rodiče se tak rozděluje s ohledem na počet vyživovacích povinností. Tato metoda je už dnes překonána, i když se můžeme setkat se soudci, kteří k takovému způsobu výpočtu mohou nepřímě přihlížet.¹⁹²

3.4.8 Valorizace výživného

Valorizace výživného souvisí se změnou poměrů ovlivňující výši výživného, které mohou být na straně dítěte např. přestup z mateřské školy do základní školy či na střední školu nebo na straně povinného rodiče např. povinný rodič odejde do důchodu, stane se invalidní, narodí se mu další dítě. Jelikož český právní řád nezná valorizaci výživného, tak rodič musí po uplynutí několika let od posledního soudního rozhodnutí či dohody rodičů být aktivní a zahájit soudní

---

¹⁸⁷ náleží Ústavního soudu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15

¹⁸⁸ „Tamtéž“

¹⁸⁹ DÁVID. Maximální výše výživného ..., s. 26-27.

¹⁹⁰ náleží Ústavního soudu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15

¹⁹¹ GROCHOVÁ. Přiměřená výše výživného ..., s. 258.

¹⁹² „Tamtéž“

řízení či vyvolat jednání o změně dohody rodičů. Typicky oprávněný rodič podává návrh na zvýšení výživného a povinný rodič návrh na snížení výživného.¹⁹³

V roce 2010 se v souvislosti s legislativními návrhy na objektivizaci výživného otevřela diskuse ohledně valorizace minimální výše výživného. Byla navrhována úprava minimálního výživného odstupňována podle věku dítěte, konkrétně pro děti do 6 let výživné ve výši 1.400,- Kč a pro děti od 6 let výživné ve výši 1.680,- Kč, přičemž tuto výši výživného by byl povinen platit každý rodič, který s dítětem nežije ve společné domácnosti. Sazby minimální výše výživného by pak zvyšovala vláda nařízením pokaždé, kdy by došlo ke zvýšení částky životního minima, docházelo by tedy k tzv. zákonné valorizaci minimálního výživného. Soudům by byla daná pravomoc změnit rozhodnutí o stanovení výživného nebo schválené dohody, pokud by neodpovídali minimální hranici výživného v závislosti na životním minimu jednotlivce.¹⁹⁴

3.4.9 Náhradní výživné

Dne 1.7.2021 nabude účinnosti zákon č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů, kdy stát bude vyplácet na základě žádosti výživné oprávněnému z vyživovací povinnosti v případě, kdy povinný rodič nebude platit výživné dobrovolně¹⁹⁵, přičemž oprávněným je dle ust. § 2 ZNV nezaopatřené dítě ve smyslu zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.¹⁹⁶ Náhradní výživné je sociální dávka.

Dle ust. § 4 je maximální výše náhradního výživného stanovena na částku ve výši 3.000,- Kč měsíčně.¹⁹⁷ Náhradní výživné tedy bude vypláceno ve výši stanovené vyživovací povinnosti, kdy povinnost není plněna zcela, max. však ve výši 3.000,-Kč měsíčně.¹⁹⁸ Podmínkou je, aby v posledních 4 měsících před podáním žádosti probíhal marný výkon rozhodnutí na výživné. Nárok na náhradní výživné zanikne dle ust. § 14 odst. 3 nejpozději po 24 výplatách,¹⁹⁹ tedy nárok na výplatu je při splnění všech podmínek předpokládaných ZNV stanoven max. po dobu 24 měsíců. Následně bude vyplacené výživné dle ust. § 15 vymáhat po

¹⁹³ KOVÁŘOVÁ. Vyživovací povinnost..., 50-51 s.

¹⁹⁴ ELISCHER, David. Aktuální otázky stanovování výživného v ČR a koncepce vyživovací povinnosti ve Francii. Právní fórum, 2010, roč. 5, č. 9, s. 433.

¹⁹⁵ aktuální znění: zákon č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákon, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹⁶ zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹⁷ „Tamtéž“

¹⁹⁸ Důvodová zpráva k zákonu č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákon, ve znění pozdějších předpisů

¹⁹⁹ aktuální znění: zákon č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákon, ve znění pozdějších předpisů

povinném z vyživovací povinnosti Úřad práce ČR²⁰⁰, přičemž vymožené výživné je příjmem státního rozpočtu.²⁰¹ Pohledávka oprávněného z vyživovací povinnosti tak přejde na stát, kdy Úřad práce ČR vstoupí namísto dosavadního oprávněného do probíhajícího řízení o soudním výkonu rozhodnutí nebo exekuce.²⁰²

Z údajů Českého statistického úřadu vyplývá, že 30,1 % rodin sólo rodičů (tedy zejména matek samoživitelek) je ohroženo chudobou, a že v rodině je třetím nejdůležitějším příjmem po pracovních a sociálních příjmech právě výživné. Důvodová zpráva stanovila „*odhadované náklady na výplatu náhradního výživného, při současném zohlednění poskytovaného náhradního výživného do maximální zákonem stanovené výše, a to ve výši cca 891 mil. Kč v prvním roce. Odhadovaná návratnost poskytnutého náhradního výživného v rámci výkonu rozhodnutí se odhaduje na 10 %.*“²⁰³

Reakcí na tuto skutečnost značná část odborné veřejnosti vnímá zavedení tohoto institutu jako nadměrné zatěžování státu s odůvodněním, že rodičům dítěte se dostávají různé sociální dávky, které pokryjí nedostatečný příjem rodiny, přestože jim povinný rodič neplní na vyživovací povinnost nicého. Já osobně zastávám názor, že být matkou samoživitelkou s dětmi určitě není v dnešní době lehké a každý příjem navíc tyto rodiny velmi pocítí, přestože tato sociální dávka bude bezpochyby zatěžovat stát.

V důsledku zavedení tohoto institutu se také očekává větší množství zahájení výkonu rozhodnutí na neplacení výživného,²⁰⁴ kdy v některých případech to může povinného rodiče donutit, aby platil výživné na dítě dobrovolně, a to právě pod hrozbou výkonu rozhodnutí. Mimo jiné z praxe jsem už zjistila, že jedna z mála věcí, která na tyto „neplatiče výživného“ platí, je výkon rozhodnutí pozastavením řídičského oprávnění, kdy povinný rodič ze strachu, že mu bude dočasně odebrán řídičský průkaz zaplatí dlužné výživné. Je nutné se pak zamyslet, zda taková dávka nebude naopak demotivovat povinné rodiče k placení výživného, což si myslím, že u sociálně slabších případů určitě bude.

3.4.10 Zálohové výživné

V minulosti v československé právní úpravě existoval institut podobný dnešnímu náhradnímu výživnému, a to zálohové výživné, který byl zakotven v zákone č. 57/1948 Sb., o zálohování výživného dětem.²⁰⁵ Zálohové výživné bylo poskytováno československým státním

---

²⁰⁰ „Tamtéž“

²⁰¹ „Tamtéž“

²⁰² Důvodová zpráva k zákonu č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákon, ve znění pozdějších předpisů

²⁰³ „Tamtéž“

²⁰⁴ „Tamtéž“

²⁰⁵ historická verze: zákon č. 57/1948 Sb., o zálohování výživného dětem, ve znění pozdějších předpisů

dětem, které byly zpravidla mladší 18 let, ale i dětem do 24 let, které se soustavně připravovaly na výkon budoucího povolání. Vyživovací povinnost byla stanovena soudním rozhodnutím, soudním smírem nebo vykonatelným notářským spisem, a současně nárok na výživné byl bezúspěšně vymáhán prostřednictvím výkonu rozhodnutí po dobu min. 3 měsíců. Zálohy na výživné byly poskytovány na žádost oprávněných osob prostřednictvím komisí „okresní péče o mládež“. Následně na stát přešel nárok na vymáhání dlužného výživného, na které měl nárok oprávněný vůči povinnému z vyživovací povinnosti, který neplnil dobrovolně a za nějž poskytoval stát zálohy na výživném.²⁰⁶

Od roku 2000 do přijetí dnešního zákona o náhradním výživném bylo několik snah o znovu zakotvení obdobného institutu jako bylo zálohové výživné, avšak až nyní se to na půdě legislativy podařilo prosadit.

4.4 Analýza rozhodovací praxe soudů v otázkách výše výživného

V rámci žádosti o poskytnutí informace dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím jsem si vyžádala od některých okresních soudů v Moravskoslezském kraji 3 rozhodnutí z každého rozmezí věku dítěte dle tabulky MS. V daném případě jsem posuzovala celkem 57 rozhodnutí, ze kterých jsem došla k následujícím závěrům.

Více než 75 % řízení o výživném skončilo uzavřením dohody rodičů před soudem. Tato ochota rodičů se domluvit ohledně výše výživného má jistě podklad v rozšířené znalosti veřejnosti ohledně tabulek MS, podle které se výživné vyměřuje, což mimo jiné přispěje i pro následující pozitivní vztah rodičů navzájem a absenci přenášení svých sporů na jejich společné dítě.

Jako negativum však vnímám, že více než polovina schválených dohod odpovídala nejnižší výši výživného, která se na základě tabulky MS vypočítá, nebo šla ještě pod tuto hranici, a to i přestože posuzovaný rodič neměl žádnou další vyživovací povinnost a jeho měsíční příjem a náklady na živobytí byly dostatečné, tedy že by byl schopný platit na výživu pro nezletilé dítě více. V daném případě soud jen posuzuje, zda uzavření dohody je v zájmu dítěte a není v rozporu s dobrými mravy, kdy ve většině případů dojde k závěru, že dohoda je v pořádku a schválí její uzavření. V případech, kdy nebyla před soudem uzavřena dohoda rodičů, tak výživné bylo většinou stanoveno v rozmezí dle tabulky MS, ale taky se pohybovalo při nejnižší možné vyměřené výši, a to přesto, že posuzovaný povinný neměl další vyživovací povinnosti a měl dostatek příjmů.

---

²⁰⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

V rámci svého zkoumání jsem se setkala s otázkou nezaměstnanosti povinného rodiče a otázkou potenciality příjmů, čímž se zabýval Okresní soud v Ostravě ve svém rozsudku ze dne 9. 4. 2019, sp. zn. 44 P a Nc 58/2019, kdy nezletilý byl svěřen do péče matky a otci bylo stanoveno výživné na základě potenciality ve výši 1.000,-Kč. Otec byl veden v evidenci na úřadu práce, kdy soud došel k závěru, že by neměl mít problém sehnat si práci, kde by dosahoval alespoň minimálního výdělku kolem 10.000,-Kč čistého.²⁰⁷

V již zmiňovaném rozsudku Okresního soudu v Opavě ze dne 26. 6. 2018, sp. zn. 28 P a Nc 98/2019 však soud schválil dohodu rodičů, kde matce nestanovil žádné výživné na dítě, a to s ohledem na její nemajetnost. V tomto případě, však matka pobírala dávky ve výši 11.040,-Kč²⁰⁸ a z vylíčených skutečností nevyplývalo, že by matka nebyla schopná si sehnat práci či, že by se o to aktivně snažila, ale naopak, že je nezaměstnaná už delší dobu a předchozí rok byla dokonce sankčně vyškrtuta z evidence osob vedených na úřadu práce. Mám za to, že v tomto případě soud neměl takovou dohodu rodičů schválit, protože nebyla v zájmu nezletilého dítě, kdy matce mohlo být vyměřeno výživné alespoň v symbolické výši jako u předchozího případu u Okresního soudu v Ostravě.

Z posuzovaných případů jsem zaregistrovala, že pouze jeden soudce ve svém rozsudku odkázal při vyměření výživného na tabulky MS, kdy uvedl rozmezí vypočítaného výživného na každé posuzované dítě. S ohledem na to, že rodiče zde měli tři vyživované děti, tak soud uložil otci povinnost platit na výživném nejnižší vypočítanou částku dle tabulky MS.²⁰⁹ V ostatních případech soudci ve svých rozhodnutích o určení výše výživného se tabulkou MS nezabývali, avšak to neznamená, že během soudního jednání na ni neodkázali.

---

²⁰⁷ rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 9. 4. 2019, sp. zn. 44 P a Nc 58/2019

²⁰⁸ rozsudek Okresního soudu v Opavě ze dne 26. 6. 2018, sp. zn. 28 P a Nc 98/2019

²⁰⁹ rozsudek Okresního soudu ve Frýdku – Místku ze dne 8. 1. 2020, sp. zn. 75 P a Nc 284/2019

5. Závěr

Zobjektivovat výši výživného nejde zcela, ale právní úprava by se měla snažit co nejvíce toho dosáhnout, a to pro naplnění právní jistoty a předvídatelnosti soudních rozhodnutí. Soudy v dnešní době stále nejsou sjednoceny v rozhodovací praxi v otázce výživného. V zahraničních právních úpravách jsou využívány nejrůznější nástroje pro určování výše výživného, přičemž některé z nich, a to zejména v sousedních zemích, jsem se pokusila touto diplomovou prací nastínit. Každý nástroj objektivizace má jistě své výhody i nevýhody, proto je potřeba vše zvážit a napasovat na českou právní úpravu nejvhodnější způsob objektivizace. Konkrétní nastavení musí zohlednit také základní principy a pravidla pro určování vyživovací povinnosti stanovené OZ.

Ideální možný stav pro českou právní úpravu vyživovací povinnosti, která by se snažila o vyšší míru objektivizace výživného spatřuji zejména v zavedení minimální hranice výživného, a to právě s ohledem na motivaci povinných rodičů si sehnat práci a nevyhýbat se povinnosti přispívat na výživu svého dítěte, a také s ohledem na právní jistotu, aby výživné pro nezletilé dítě bylo ze zákona zajištěno v určité minimální částce, a to bez ohledu na tvrzenou nemajetnost povinného rodiče. Výši takové minimální hranice bych stanovila na částku okolo 1.000 - 1.500,-Kč.

S ohledem na závěr obsažený v nálezu Ústavního soudu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15 lze zvažovat i zavedení hranice maximální výše výživného, přičemž v tomto případě plně souhlasím s názorem Ústavního soudu, že dítěti by nemělo být poskytováno tak vysoké výživné nebo dávana vysoká částka na úspory, a to z důvodu výchovy dítěte. Mám za to, že každý rozumný rodič by chtěl své dítě vést k tomu, aby si opatřilo prostředky ať už k živobytí, výkonu povolání či dosažení nějakého životního cíle vlastní prací či přičiněním a ne, aby dítěti „vše spadlo do klína“ a nemuselo v životě nic řešit, protože by bylo dostatečně finančně zajištěno. Samozřejmě toto nemůžeme brát absolutně, jelikož mnoho rodičů chce svému dítěti po finanční stránce pomoci, jak jen je v jeho silách možné, a toho si každé dítě jistě váží. Stanovení maximální hranice není však s ohledem na efektivitu a četnost výskytu případů nadstandardně vysokých příjmů tak důležité jako právě minimální hranice výživného, kterou považuji za velmi přínosnou.

Model pro objektivizaci výživného by v naší zemi mohl být právě v podobě tabulek, které můžou být nastaveny způsobem jako dnešní tabulky od Ministerstva spravedlnosti, protože mám za to, že tyto tabulky jsou částečně fungujícím nástrojem pro objektivizaci. Minimálně se o to účelně snaží a od dob jejich existence přinesly jen pozitiva v oblasti vyživovací povinnosti.

V menší míře se totiž podávají odvolání proti rozhodnutí prvostupňových soudů a dosahuje se většího množství mimosoudních dohod nebo soudních dohod uzavřených v rámci soudního řízení, což je přínos nejenom pro českou justici, ale i pro vztahy v rodině, a to zejména s ohledem na zájem dítěte, jeho mravní vývoj a celkově s ohledem na zachování rodiny v celistvosti, a to i po odloučení rodičů ať už ze svazku manželského či partnerského. V zájmu dítěte totiž je, aby dítě spolu s rodiči stále tvořilo rodinu, přestože už všichni nežijí v jedné domácnosti pospolu.

Za velký vzor považuji tabulky v Německu, které reagují na více hledisek při posuzování výživného než tabulky MS, a to prostřednictvím poznámek pod čarou. Současně německé tabulky pracují s celkovým posuzovaným majetkem povinného rodiče a nejenom s jeho čistým příjmem jako je tomu v ČR. U nás většina soudců vychází jen z příjmu ze závislé činnosti či podnikání, a pokud jsou v takové výši, že lze nějak rozumně stanovit výši výživného, tak zbylý majetek povinného rodiče se již nezkoumá. V ČR se pro účely stanovení výše vyživovací povinnosti vůbec nepřihlíží k hypotékám či úvěrům, ale naopak v Německu např. k hypotékám soudy přihlíží, ale jen pokud jsou nezbytné pro účely bydlení. Situaci si dokážu představit, tak že pokud by měl posuzovaný rodič hypotéku na byt či dům, ve kterém rodič žije a výše hypotéky není v nějaké extrémní výši s ohledem na jeho příjmy, tak bych ji při vyměrování výživného vzala v potaz, a to s poukazem na skutečnost, že pokud by rodič bydlel v nájemním bytě, tak by zase platil nájemné. Vhodné by jistě bylo zvážit aktualizaci dosavadní tabulky MS a více se inspirovat německou úpravou, které se mi jeví více efektivní, jelikož zohledňuje daleko více hledisek.

Dále můžeme zvážit, zda není vhodné stanovit určitou minimální částku, která by měla zůstat povinnému rodiči na zajištění jeho životních a dalších potřeb, a to přímo zákonem či v doporučující tabulce. Mohlo by se zdát, že takovou částkou je částka životního minima pro jednotlivce či částka existenčního minima nebo minimální mzda. Avšak česká právní úprava nikde neupravuje nebo neurčuje pro účely vyživovací povinnosti jaká částka z výše uvedených či jiná částka by to měla být. Pro účely exekučního a insolvenčního řízení je rozhodná částka životního minima jednotlivce, je tak otázkou, zda by obdobně tomu nemohlo být při určování vyživovací povinnosti. Krajský soud v Hradci Králové ve svém rozsudku ze dne 26.01.1996, sp. zn. 14 Co 755/95 pouze uvedl, že důvodem pro snížení stanoveného výživného je situace, kdy se povinný rodič dostane pod hranici životního minima. Zavedení minimální částky na živobytí, která by měla povinnému rodiči při vyměření výše výživného zůstat, by byla vhodná upravit např. přímo v tabulkách MS. Inspirací pro mě je právě úprava v Německu, která na tuto skutečnost reaguje přímo v tabulkách pro určení výživného.

Velký krok pro objektivizaci výživného můžeme spatřovat i v navrácení se období tehdejšího zálohového výživného, a to ve formě náhradního výživného, které se bude aplikovat ode dne, kdy zákon č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákonů, nabude účinnosti, tj. dne 1.7.2021. V případě, že by však v české právní úpravě byla zavedena minimální výše výživného, tak by účelem nemusela odpovídat právě institutu náhradního výživného.

Náhradní výživné kladně přispívá zejména matkám samoživitelkám, kdy povinný rodič na jejich společné nezletilé dítě neplatí ničeho či neplatí plnou částku. Ovšem můžeme dojít k názoru, že tento institut může demotivovat povinné osoby k placení výživného a jistě bude zatěžovat státní rozpočet. Naopak účelem minimálního výživného je, aby každý povinný rodič k výživě platil určitou částku bez ohledu na jeho nemajetnost, a tedy motivuje rodiče, aby si sehnali práci a byli schopni hradit výživné pro své nezletilé dítě, a to pod pohrůžkou výkonu rozhodnutí, přičemž tento institut by státní rozpočet nezatěžoval, tak jako náhradní výživné.

Závěrem můžu dodat, že naše právní úprava v otázce objektivizace výživného se jistě v čase zlepšila, a to zejména od doby zavedení tabulek MS, avšak ne tak, abychom s ní mohli být naprosto spokojeni. S ohledem na moje zkoumání rozhodovací praxe soudů a z dosavadní praxe se mi jeví úprava objektivizace výživného stále jako nedostačující, protože není naplněn princip právní jistoty a předvídatelnosti soudních rozhodnutí, na kterých je nutné bezvýhradně trvat. Větší objektivizace výživného by bezpochyby přispěla ke sjednocení praxe soudů při určování výše výživného.

Seznam použité literatury

Monografie

KOVÁŘOVÁ, Daniela. Vyživovací povinnost po rekodifikaci. 1. vydání. Praha: Leges, 2014. 168 s.

SVOBODA, Karel. Rodičovství, osvojení a výživné dětí po rekodifikaci soukromého práva. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 244 s.

ŠMÍD, Ondřej a kol. Výživné. Praha: Leges, 2017. 284 s.

TRÁVNÍČEK, Milan. Střídavá péče. Praha: C. H. Beck, 2015, 144 s.

HRUŠÁKOVÁ, Milana, KRALÍČKOVÁ, Zdeňka. České rodinné právo. 3. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 400 s.

Komentáře

KRALÍČKOVÁ, Zdeňka. In HRUŠÁKOVÁ, Milana. In WESTPHALOVÁ, Lenka (ed.) Komentář k Občanskému zákoníku- 2. díl. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. 1392 s

ŠVESTKA, Jiří. DVOŘÁK, Jan (ed). Komentář k Občanskému zákoníku – Svazek II. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 752 s.

Odborné časopisy

TELEC, Ivo. KRALÍČKOVÁ, Zdeňka. Výživné v novém občanském zákoníku. Bulletin advokacie, 2014, roč. 9, č. 3, s. 23.

ŠMÍD, Ondřej. Rozsah výživného k nezletilému dítěti a určení jeho výše dnes a od 1.1.2014. Rekodifikace & praxe (Wolters Kluwer), 2013, roč. 1, č. 7, s. 7.

PYTELA, David. PINKAVA, Kristýna. Výpočet výživného na zletilé a nezletilé dítě a podání návrhu, Rodinné listy, rok 2019, roč. 3, č. 1, s. 6-14.

ROGALEWICZOVÁ, Romana. Metody určování výše výživného pro děti. Acta Iuricia Olomucensia, 2016, roč. 11, č. 1, s. 249-263.

SVOBODA, Karel. Výživné dítěte při nedoložení příjmu rodiče, Jurisprudence, rok 2014, roč. 8, č. 4, s. 41-44.

LUŽNÁ, Romana. Výživné a zájem na zajištění životní úrovně dítěte, Rodinné listy, rok 2019, roč. 3, č. 2, s. 21.

GROCHOVÁ, Martina. Přiměřená výše výživného pro nezletilé dítě v rozhodovací praxi českých opatrovnických soudů. Čas na objektivizaci výživného? Časopis pro právní vědu a praxi, rok 2015, roč. 23, č. 3, s. 258.

KONTRADY, Pavel. Pohled soudní praxe na některé otázky týkající se stanovení výše výživného. *Bulletin advokacie*, 2014, roč. 13, č. 7-8, s. 48.

DÁVID, Radovan. Maximální výše výživného aneb výše výživného pro rodiče s nadstandartními příjmy. *Rekodifikace & praxe*, 2016, roč. 4, č. 2, s. 26-27.

BENEŠOVÁ, KADLEC, Eva. HROMADA, Miroslav. Kindergeld v české praxi určování výživného. *Soudní rozhledny*, 2019, roč. 27, č. 2, s. 41.

ELISCHER, David. Aktuální otázky stanovování výživného v ČR a koncepce vyživovací povinnosti ve Francii. *Právní fórum*, 2010, roč. 5, č. 9, s. 433.

Právní předpisy

zákon č.1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

usnesení č. 2/1993 Sb., Usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práva svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákon, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 57/1948 Sb., o zálohování výživného dětem, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 36/2005 Z. z., o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov

Judikáty

nález Ústavního soudu ze dne 31. 10. 1967, sp. zn. 5 Cz 115/1967

nález Ústavního soudu ze dne 8. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 244/03

nález Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2006, sp. zn. IV. ÚS 257/05

nález Ústavního soudu ze dne 1. 2. 2008, sp. zn. II. ÚS 1619/07

nález Ústavního soudu ze dne 6. 2. 2008, sp. zn. IV. ÚS. 1181/07

nález Ústavního soudu ze dne 30. 9. 2014, sp. zn. I. ÚS 2121/14

nález Ústavního soudu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. IV. ÚS 650/15

nález Ústavního soudu ze dne 18. 4. 2018, sp. zn. III. ÚS 2324/17
stanovisko občanskoprávního a obchodního Kolegia Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. Cpjn 204/2012
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. 8 Tdo 1219/2012
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 11. 2008, sp. zn. 33 Cdo 1843/2008
usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 2004, sp. zn. Tdo 326/2004
rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 1969, sp. zn. 8 Cz 23/1969
rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. 12. 2013, sp. zn. 37 Co 251/2013
usnesení Krajského soudu v Ostravě, sp. zn. 13 Co 24/2012
rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 13. 2. 2001, sp. zn. 22 Co 554/2000
rozsudek Krajského soudu v Hradci Králově ze dne 5. 10. 2011, sp. zn. 21 Co 322/2011
rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 1. 6. 2004, sp. zn. 19 Co 121/2004
rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 26. 01. 1996, sp. zn. 14 Co 755/95
rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 24. 11. 2003, sp. zn. 10 Co 652/2003
rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 31. 8. 2005, sp. zn. 10 Co 555/2005
usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. 5. 2003, sp. zn. 10 Co 550/2002
usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 6. 2003, sp. zn. 10 Co 289/2003
usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 28. 5. 2003, sp. zn. 10 CO 550/2002
rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 11. 1994, sp. zn. 7 Co 1336/1994
rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 2. 2014, sp. zn. 58 Co 504/2013
rozsudek Okresního soudu v Sokolově ze dne 5. 9. 2018, sp. zn. 14 P 151/2018
rozsudek Okresního soudu v Sokolově ze dne 31. 1. 2018, sp. zn. 13 P 204/2008
rozsudek Okresního soudu v Domažlicích ze dne 7. 11. 2017, sp. zn. 13 P 213/2016
rozsudek Okresního soudu v Plzeň-město ze dne 28. 2. 2018, sp. zn. 99 P 191/2001
rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 14. 3. 2019, sp. zn. 41 P a Nc 55/2019
rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 9. 4. 2019, sp. zn. 44 P a Nc 58/2019
rozsudek Okresního soudu v Opavě ze dne 26. 6. 2018, sp. zn. 28 P a Nc 98/2018
rozsudek Okresního soudu v Opavě ze dne 20. 4. 2018, sp. zn. 32 P a Nc 4/2018
rozsudek Okresního soudu v Opavě ze dne 23. 3. 2017, sp. zn. 30 P a Nc 37/2017
rozsudek Okresního soudu ve Frýdku – Místku ze dne 8. 1. 2020, sp. zn. 75 P a Nc 284/2019
rozsudek Okresního soudu ve Frýdku – Místku ze dne 5. 12. 2019, sp. zn. 71 P a Nc 51/2019

Internetové stránky

Ministerstvo spravedlnosti. Doporučená výchozí rozmezí pro stanovení výše výživného za účelem sjednocení rozhodovací praxe soudů v otázkách výživného na nezaopatřené děti. Justice.cz, květen 2010 [cit. 18. února 2021]. Dostupné na <<http://portal.justice.cz/Justice2/ms/ms.aspx?o=23&j=33&k=5453&d=315516>>.

Ministerstvo spravedlnosti. Analýza aktuálních otázek výživného. Justice.cz, 3. květen 2017 [cit. 18. února 2021]. Dostupné na <https://justice.cz/documents/12681/724488/Analýza_Výživného.pdf/93c70207-570a-4e7c-886a-0f7d208cc6fb>.

Adikia. Düsseldorfské tabulky 2018. adikia.cz, 6.9.2018. Dostupné na <<https://www.adikia.cz/news/dusseldorfске-tabulky-2018/>>.

Oberlandesgericht Düsseldorf. Düsseldorfer Tabelle aus dem Jahr 2021. olg-duesseldorf.nrw.de, 1.1.2021. Dostupné na <https://www.olg-duesseldorf.nrw.de/infos/Duesseldorf_Tabelle/Tabelle-2021/Duesseldorf-Tabelle-2021.pdf>.

Ostatní zdroje

Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Důvodová zpráva k zákonu č. 588/2020 Sb., o náhradním výživném pro nezaopatřené dítě a o změně některých souvisejících zákon, ve znění pozdějších předpisů

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá otázkou objektivizace výživného u nezletilých dětí, kdy nejdříve se autorka zabývá obecně institutem vyživovací povinnosti, dále předpoklady pro vznik vyživovací povinnosti, jednotlivými hledisky pro určení rozsahu výživného a v poslední řadě samotnou otázkou objektivizace výživného. V poslední kapitole jsou detailně rozebrány jednotlivé metody objektivizace výživného, přičemž detailněji se zaměřením na metodu určení výše výživného pomocí tabulek, institut minimální a maximální výše výživného a náhradní výživné, a to vše v rámci České republiky a sousedních zemí. Z cizích právních úprav autorka vyzdvihla zejména německou právní úpravu vyživovací povinnosti, která byla inspirací pro vytvoření tabulek Ministerstva spravedlnosti v roce 2010 a dále úpravu minimální výše výživného na Slovensku.

Cílem diplomové práce je analýza současné právní úpravy a rozhodovací praxe soudů v otázce vyživovací povinnosti, kdy stále v dnešní době můžeme spatřovat nejednotnost soudních rozhodnutí v oblasti výživného, což způsobuje absenci předvídatelnosti v soudní rozhodnutí a právní jistoty účastníků v řízení o výživném. Autorka ve své práci zhodnocuje i negativa a pozitiva jednotlivých metod objektivizace výživného, a současně i možná řešení právní úpravy *de lege ferenda*.

Abstract

The diploma thesis deals with the objectification of alimony for minor children. The author firstly discussed the institute of alimony in general, assumptions for the maintenance obligation, and individual aspects for determining the range of alimony. Then was separately examined the issue of alimony objectification. In the last chapter were minutely discussed particular methods of the alimony objectification while the main focus was on the method of determining the amount of alimony based on using tables, the institute of minimum and maximum amount of alimony, the substitute alimony. All of this within the Czech Republic and neighboring countries. As for the foreign legal regulations, the author highlighted the German legal regulation of maintenance obligations, which was an inspiration for the creation of tables for the Ministry of Justice in 2010 and next the regulation of the minimum amount of alimony in Slovakia.

The main goal was to analyse the current legislation and court's decision-making practice in the matter of maintenance obligation. Nowadays disunity still occurs in court's affiliation orders and it leads to a lack of predictability in court decisions and legal certainty for parties to

maintenance proceedings. The author further discussed the negatives and positives of each method as well as possible legal solutions of de lege ferenda.

Seznam klíčových slov

Vyživovací povinnost

Výživné pro dítě

Předpoklady vyživovací povinnosti

Určení rozsahu výživného

Objektivizace výživného

Metody objektivizace výživného

Tabulka výživného

Tabulky Ministerstva spravedlnosti o stanovení výše výživného

Maximální výše výživného

Minimální výše výživného

Valorizace výživného

Náhradní výživné

Zálohové výživné

Key words

Maintenance obligations

Alimony for the child

Assumption for maintenance obligations

Objectification of alimony

Methods of objectification of alimony

Alimony table

Tables Department of Justice determining the amount of alimony

The maximum amount of maintenance

The minimum amount of maintenance

Valorisation of alimony

Substitute alimony

Advance alimony